STEINBECK

İNCİ

oda
YAYINLARI

ROMAN

74

STEINBECK • İNCİ

İNCİ

74

İNCİ / J. Steinbeck'in romanı / çeviren, Anjel Selver /düzelti, Olcay Göçmen Nurten Satar/kapak filmi, Grup grafik/kapak basımı, Tekin ofset/cilt, Dostlar cilt-evi/Onur Basımevi'nde dizilip basılmıştır/Oda Yayınları, Babıâli Cad. Sıhhiye Apt. 19-3. Cağaloğlu/haberleşme, posta kutusu 57/Sirkeci - İstanbul/Tel : 27 39 53.

JOHN
STEINBECK

Çeviren
Anjel Selver

İNCİ

İNCİ

Kasabada iri bir incinin öyküsü dilden dile dolaşır, nasıl bulunduğu, sonra nasıl yittiği... Bir balıkçıdan söz edilir, adı Kino'dur, karısı Juana'dan ve çocukları Coyotito'dan. Öykü yıllar boyunca o denli çok anlatılmıştır ki kasabada yaşayan herkesin belleğinde yer etmiştir. Ve sevilen bütün öyküler gibi burada da yalnızca iyiler ve kötüler, aklar ve karalar bulunur, ikisinin ortası yoktur.

«Kimi okurlar bu öyküyü bir mesel olarak değerlendirebilirler; herkes kendince bir anlam çıkartıp yaşamına aktarabilir. Her neyse kasabada derler ki...»

BİRİNCİ BÖLÜM

Kino gün ağarırken uyandı. Yıldızlar hâlâ parlıyordu ve doğuda ufku soluk bir pembelik bürümüştü. Horozlar ötmeye başlamıştı bile; erken uyanan domuzlar geceleyin gözlerinden kaçmış yiyecek bir şeyler bulabilmek umuduyla durmadan tahta parçalarını, dalları, öteye beriye itiyorlardı. Çalılarla yapılmış evin dışında bir sürü küçük kuş yığınla balığın üzerinde kanat çırparak döneniyor, cıvıldaşıyordu.

Kino gözlerini açtı. Kapının çevresindeki aralıklardan içeriye ışık sızıyordu. Gözleri önce bu aydınlık dikdörtgene ilişti. Sonra Coyotito'nun uyuduğu asma yatağa baktı. Ve başını karısı Juana'dan yana çevirdi. Hasır yatakta uzanmıştı. Mavi atkısını başına, göğsüne ve omuzlarına dolamış, burnuna dek çekmişti. Onun da gözleri açıktı. Kino her gün karısını kendisinden önce uyanmış bulurdu. Koyu renk gözleri birer yıldız gibi parlayan Juana sevgiyle bakıyordu kocasına, her sabah baktığı gibi.

Kino kıyıya vuran sabah dalgalarının mırıltısını duydu. Ne sevilesi bir ezgiydi! Gözlerini yeniden kapayarak dinlemeye koyuldu. Acaba yal-

nız kendisi mi seviyordu bu sesi? Belki de bütün köy halkı seviyor, dinliyordu. Bir zamanlar bu halk her gördüğü, her duyduğu, her düşündüğü üzerine bir türkü yakarmış. O günler çok gerilerde kalmıştı. Türküler ağızdan ağıza dolaşarak Kino'nun kuşağına ulaşmıştı. Kino hepsini bilirdi. Ama nedense bu türkülere yenileri eklenmiyordu. Bununla birlikte arada sırada kimi insanlar şarkılarla bireysel duygularını dile getiriyorlardı. İşte, Kino'nun kafasında da bir türkü biçimlenmeye başlamıştı. Dizeleri oldukça açıktı, ama ezgisi belli belirsizdi. Bir bütünleyebilse adını hazırlamıştı bile, Aile Türküsü.

Nemli havadan korunmak için battaniyeyi burnuna dek çekmişti. Yanında bir kımıltı duyunca gözlerini açtı. Juana ses çıkarmamaya özen göstererek kalktı yerinden. Çıplak ayaklarıyla Coyotito'nun uyuduğu asma yatağa yaklaştı. Üzerine eğilerek birkaç söz mırıldandı. Coyotito bir an baktı, sonra gözlerini kapayıp yeniden uyudu.

Juana ocağa yaklaştı. Külleri eşeleyerek bir kor çıkardı ve yelleyerek canlandırdı odunu. Sonra birkaç parça çalı attı üzerine.

Kino da kalktı, battaniyesini başına, burnuna ve omuzlarına doladı. Sandallarını ayağına geçirip günün doğuşunu izlemek üzere dışarı çıktı.

Kapının önünde çömeldi, battaniyesinin uçlarını çekiştirerek dizlerini örttü. Yükseklerde yer yer yalaza benzeyen Körfez bulutları kümelenmişti. Bir keçi geldi yanına, kokladı, sonra do-

nuk sarı gözlerini Kino'ya dikti. İçerde Juana'nın ocağındaki ateş canlanmıştı, çalıdan yapılma evin duvarlarındaki yarıklardan dışarıya ışık sızıyordu. Kapının çevresinde ise titrek bir ışık dörtgeni oluşmuştu. Gecikmiş bir pervane ateşe bir an önce varmak için ivedilikle içeri doldı. İşte, türküsünü duyuyordu Kino, ses arka taraftan geliyordu. Juana sabah ekmeğini hazırlamak üzere mısır öğütüyordu; bu sırada bileyi taşının çıkardığı ses de aile türküsünün ritmini oluşturuyordu.

Ortalık hızla aydınlanıyordu. Önceleri soluk pembe olan renk giderek kızıla döndü. Ve güneş Körfez'de yükselirken sanki gökyüzü yanmaya başladı. Kino gözleri kamaştığı için yere baktı. İçerde Juana'nın hamur açtığını duyuyor, sacda pişen mısır ekmeğinin o güzelim kokusu burnuna geliyordu. Karıncalar çalışmaya başlamışlardı bile. Kimileri büyük, parlak ve kapkara gövdeli, ötekiler küçük, daha açık renkli, ama hepsi tezcanlıydılar. İri bir karıncanın kazarak hazırladığı kum tuzağından kaçıp kurtulmaya çalışan küçük bir karıncayı izlerken Kino düşünüyordu, Tanrı karıncaları yaratırken bile ayrım gözetmişti.

Güçsüz, ürkek bir köpek yaklaştı: Kino'dan bir iki tatlı söz duyunca yanına uzanıverdi. Kuyruğunu usulca kıvırıp, çenesini de özenle ayaklarına dayadı. Kara bir köpekti, gözlerinin üstünde altın sarısı benekler vardı. İşte, ötekiler gibi bir gün daha başlamıştı, ancak bu sabah her şey daha güzel görünüyordu Kino'ya.

Juana'nın Coyotito'yu yataktan aldığını ipin gıcırtısından anladı. Juana oğlunun altını değiştirip temizledi, sonra atkısına sarıp uçlarını düğümleyerek boynuna astı. Kino bakmadan görebiliyordu bütün bunları. O sırada Juana çok eski bir türkü mırıldanmaya başladı. Türkünün bir bölümünü söylüyor, uzun bir aradan sonra aynı bölümü yineliyordu. Bu ezgi de Kino'nun aile türküsünün bir parçasıydı. Belki de tümüydü. Kimileyin boğazına bir şey düğümleniyor, işte güven ve mutluluk duyduğum yer, sıcacık evim diye haykırmak istiyordu.

Kino'nun evini çevreleyen çitin öbür yanında da çalılardan yapılmış kulübeler vardı. Onların da bacalarından duman tütüyordu, oralarda da ekmek pişiyordu, ne var ki onların türküsü Kino'nunkine benzemiyordu. Domuzları da başkaydı, karıları da. Hiçbirinin karısı Juana değildi. Kino gençti, güçlüydü. Kapkara saçları esmer alnına düşmüştü. Gözleri parlak, bakışları sıcak ve ateşli, bıyığı ince ve düzgündü. Battaniyesini burnundan aşağı indirdi, çünkü gecenin soğuğu yerini ılık bir havaya bırakmıştı. Sarı güneş ışığı kulübeyi okşuyordu. Çitin yakınında iki horoz kanatlarını açmış, birbirlerine yaklaşıp uzaklaşıyorlar, ne denli güçlü olduklarını kanıtlamaya hazırlanıyorlardı. Boyunlarındaki tüyler kabarmıştı. Tatsız bir dövüş olacaktı, çünkü bunlar dövüş horozu değillerdi. Kino bir an baktı onlara, sonra gözleri Körfez'den gelip tepelere doğru yükselen yabanıl güvercin-

lere takıldı. Hayvanlar da uyanmıştı artık. Kino ayağa kalktı ve kulübeye girdi.

Ateşin yanına çömelmiş olan Juana doğruldu. Coyotito'yu yeniden asma yatağına yatırdı. Sonra uzun, kara saçlarını taradı, ikiye ayırarak özenle ördü, uçlarına da birer yeşil kurdele bağladı. Kino ocağın başına bağdaş kurup oturdu. Sıcak bir mısır ekmeğini yuvarladı, salçalı bulamaca batırıp yedi. Biraz da **pulque** (*) içti, böylece kahvaltısını yapmış oldu. Birkaç şölen dışında yaşamı boyunca kahvaltısı mısır ekmeği ile **pulque**'den oluşmuştu. Kino hiç unutamadığı bir şölenı anımsadı, o gün öyle çok yemişti ki az daha ölecekti. Kahvaltısı bitince Juana da karnını doyurmak üzere ocağın yanına geldi. Bir kez konuştular. Konuşma yalnızca bir alışkanlıktı Kino'ya göre. Söze ne gerek vardı ki. Yaşamından hoşnuttu, mutluydu ve bütün bunlar yüzünden okunuyordu.

Güneş ışınları kulübenin yarıklarından içeri sızarak çalılarla yapılmış evi ısıtmaya başladılar. Coyotito'nun yatağını ve onu tavana bağlayan ipleri de aydınlatmıştı bu ışınlar.

Belli belirsiz bir kımıltı Kino ile Juana'nın bakışlarını asma yatağa çevirmelerine yol açtı. İkisi birden donakaldılar. Tavandan inen ipin üzerinde bir akrep ağır ağır yatağa yaklaşıyordu. Zehirli kuyruğu arkasında dümdüz uzanmıştı, ama birden vurabilirdi.

(*) Bir bitki özünün mayalandırılması ile elde edilen bir içki.

Kino'nun soluk alıp verişi sıklaştı. Burun deliklerinden çıkan ıslık sesini durdurmak için ağzını açtı. Sonra yüzündeki korku silindi, katılaşan gövdesi gevşedi ve kafasında yeni bir türkü biçimlenmeye başladı: Kötülük Türküsü. Düşmanın söylediği türkü; yabanıl, ürkütücü, Aile Türküsü'nü ağlatıp sızlatan bir ezgi.

Akrep ağır ağır ipten aşağı iniyor, yatağa yaklaşıyordu. Juana oğlunu akrepten korumak amacıyla eski bir büyücü duasını yineleyip duruyordu. Sonra da kenetlenmiş dişlerinin arasından 'Meryem Ana'ya Sesleniş'i mırıldanmaya başladı. Bu sırada Kino ses çıkarmamaya özen göstererek kayarcasına yatağa yaklaşıyordu. Elleri öne doğru uzanmış, avuçları yere bakıyordu. Gözlerini akrepten ayırmıyordu. Asma yataktaki Coyotito gülüyor, eliyle akrebe ulaşmaya çalışıyordu. Kino iyice yaklaşmıştı ki akrep tehlikeyi sezdi. Durdu, kuyruğu sarsılarak kalktı ve ucundaki kıvrılmış iğne parlamaya başladı.

Kino kımıldamadan durdu. Juana'nın mırıltısını duyuyordu. Düşmanın kötülük türküsünü de duyabiliyordu. Akrep kımıldamadığı sürece Kino da kıpırdamadı. Sonra yavaş yavaş elini akrebe yaklaştırdı. Hayvan kendisi için tasarlananı anladı ve kuyruğunu dikti. Coyotito katıla katıla gülüyordu ki ip sarsıldı ve akrep birden düştü.

Kino yakalamak için atıldı, ancak akrep parmaklarının arasından kayarak bebeğin omzuna düştü ve iğnesini soktu. Kino hırlayarak kaptı hayvanı, parmaklarının arasında ezdi, ez-

di, ta lapa gibi olana dek. Sonra yere attı. Bu kez yumruklamaya başladı. Coyotito yatağında acıyla kıvranıyor, haykırıyordu. Kino ayağıyla vuruyor, eziyordu düşmanı. Şimdi akrepten geriye kalan yalnızca yaş bir lekeydi. Dişlerini gıcırdatıyor, öfkeli gözleri kıvılcımlar saçıyordu. Ve kulaklarında 'Düşmanın Türküsü' uğuldamaya başladı.

Juana bebeği kollarının arasına aldı. Akrebin soktuğu bölge kızarmaya başlamıştı bile. Juana iğnenin girdiği yeri bularak dudaklarını dayadı ve emmeye başladı. Emip tükürüyor, sonra yeniden emiyordu. Bu sırada Coyotito bangır bangır bağırıyordu.

Kino odanın içinde dolanıp duruyordu, umarsızdı, ne yapacağını bilmiyordu.

Bebeğin çığlıkları komşuların toplanmasına yol açtı. İçlerinde depreşen merakla evlerinden çıkıp Kino'nun kulübesine koştular. Kino'nun ağabeyi Juan Tomas ve şişman karısı Apolonia ile dört çocuğu kapıda durmuş, girişi tıkamışlardı. Arkalarında bulunanlar içersini görmeye çabalarken küçük bir çocuk bacaklarının arasından sürünerek öne geçti ve Juana ile oğlunu izlemeye koyuldu.

«Akrep. Bebeği akrep sokmuş.» Bu sözler öndekilerden gelip en arkada durana bile ulaştı.

Juana bir an durdu. Akrebin soktuğu delik genişlemiş, çevresi sürekli emilmekten aklaşmıştı. Ama onu çevreleyen kırmızı şişlik giderek yayılıyordu. Kasaba halkı akrebi çok iyi tanırdı.

Yetişkin bir insan akrep sokmasıyla hastalanır, ama çoğunlukla kurtulurdu. Ya bir bebek, böyle küçük bir bebek zehirlenip kolaylıkla ölebilirdi. Şişlik, yüksek ateş, boğazın sıkışması zehirlenmenin ilk belirtileriydi. Sonra mide kasılmaya başlardı ve eğer mideye yeterince zehir ulaşmışsa Coyotito ölebilirdi. Ama acı giderek azalmış, bebeğin çığlıkları dinmişti, şimdi yalnızca inliyordu.

Juana'daki dayanıklılık ve sabır çoğu kez Kino'yu şaşırtırdı. O yumuşak başlı, saygılı ve neşeli kadın bebesini doğururken bile gık dememişti. Yorgunluğa ve açlığa Kino'dan daha çok dayanır, sandalda güçlü bir erkek gibi kürek çekerdi. İşte şimdi de son derecede şaşırtıcı bir şey yaptı.

«Doktor,» dedi. «Gidip doktor getirin.»

Sözcük bahçede toplanan komşular arasında ağızdan ağıza dolaşmaya başladı. Durmadan yineliyorlardı, «Juana doktor istiyor.» Ne şaşılası, ne olağanüstü şeydi doktor istemek. Hele doktorun gelmesi çok önemli bir olaydı. Ama gelmezdi ki. Çalıdan yapılma evlerin bulunduğu bu bölgeye hiç doktor gelmemişti. Hem neden gelecekti ki. Kentteki badanalı, taş yapılarda oturan varsıl hastaları iyileştirirdi; neden bu insanlarla uğraşacaktı ki.

«Gelmez,» dediler bahçede toplananlar.

«Gelmez,» dediler kapıda duranlar ve sözcük Kino'ya ulaştı.

«Doktor buraya gelmez,» dedi Juana'ya.

Juana gözlerini kocasına çevirdi. Bakışları

soğuktu, dişi bir aslanınkini andırıyordu. Coyotito, Juana'nın ilk bebesi ve her şeyiydi. Kino karısının caymayacağını anladı. Bu sırada Aile Türküsü de kulaklarında çınlamaya başlamıştı.

«Öyleyse biz doktora gideriz,» dedi Juana. Bir eliyle mavi atkısını başına çekti, sonra atkının bir ucunda hazırladığı yere oturttu Coyotito'yu. Öbür ucunu da durmadan inleyen oğlunun gözlerini ışıktan korumak amacıyla siper etti ve kapıya yöneldi. Kapıda biriken komşular itişerek Juana'ya yol açtılar. Kino da onu izledi. Evin çevresindeki çiti geçerek yıpranmış yolda hızlı hızlı yürümeye başladılar. Halk da onların ardından gidiyordu.

Sorun artık yalnızca Kino ile Juana'nın olmaktan çıkmış, yöre halkının sorunu olmuştu. Hep birlikte tez ama sessiz adımlarla kasabanın merkezine yürüyorlardı. Önde Juana ve Kino, onların arkasında Juan Tomas ve hızlı yürüdüğü için göbeği titreyen Apolonia; daha arkada ise komşular ve analarının yanı sıra koşan çocuklar. Arkadan vuran güneş ışınlarının etkisiyle kara gölgeleri tam önlerine düşüyordu, öyle ki herkes kendi gölgesinin üzerinde yürüyordu.

Bir süre sonra çalıdan yapılma evler bitti ve taştan yapılmış badanalı kasaba evleri görünmeye başladı. Bu evlerin duvarları sağlamdı. Bahçelerdeki fıskiyelerden çıkan su çevreyi serinletiyordu. Duvarlarda mor, kırmızı, ak çiçekli sarmaşıklar vardı. Kafeslerdeki kuşların ötüşleri, sıcak taşları serinleten suların şırıltısı ta sokaktan duyuluyordu.

Topluluk göz kamaştırıcı çarşı yerinden sonra kilisenin önünden geçti. Kino ile Juana'yı izleyenler giderek artıyordu. Kalabalığa yeni katılan kasabalılara olay hemen aktarılıyordu. Bebeği akrep sokmuştu, annesi ile babası onu doktora götürüyorlardı.

Yeni gelenler doktora giden ailenin giyim kuşamını inceliyorlardı. Özellikle kilisenin önünden topluluğa katılan dilenciler insanların parasal durumunu bir bakışta anlamakta uzmandılar. Juana'nın eskimiş mavi eteğine baktılar, atkısındaki yırtıkları gördüler, saçındaki yeşil kurdelelerin ucuzluk olduğunu hemen anladılar Kino'nun battaniyesinin kaç yıllık olduğunu, yıpranmış giysilerinin kaç kez yıkanmış olduğunu hesaplayıverdiler. Sonuçta yoksul oldukları yargısına varıp doktorda nasıl bir ağlatının sergileneceğini izlemek üzere yürüdüler. Kilisenin önünde dilenen bu dört adam kasabada olupbiten her şeyi bilirlerdi. Günah çıkarmak için kiliseye gelen genç kadınların günahlarının ne olduğunu yüzlerinden okurlardı. En önemsiz dedikodudan işlenen en büyük suça değin her olayı duyarlardı. Geceleri kilisenin gölgesinde herbiri bir direğin dibinde uyurdu, öyle ki avunmak için kiliseye gelen herkesi görürlerdi. Doktoru da iyi tanırlardı. Ne denli bilgisiz, acımasız, açgözlü olduğunu, tutku ve günahlarını iyi bilirlerdi. Beceriksizliği yüzünden kadınlardaki düşük sayısı oldukça yüksekti. Üstelik çok da pintiydi, dilencilere çok az para verirdi. Bilgisizliğinden az insan mı ölmüştü!

Sabah ayini bitmiş, dilencilerin işi de iyice azalmıştı. Akrebin soktuğu yoksul bebeğe şişman, tembel doktorun ne yapacağını izlemek üzere alaya katılmış, yürüyorlardı.

Sonunda doktorun evinin bahçe duvarları arasındaki büyük kapıya ulaştılar. Su şırıltısını, kafes kuşlarının ötüşünü, taşları temizleyen uzun süpürgelerin sesini duydular. İçerde kızartılan domuz pastırmasının kokusu burunlarına ulaştı.

Kino bir an duraksadı. Bu doktor kendilerinden biri değildi, başka bir ırktandı. Doktorun ırkı yaklaşık dört yüzyıldan beri Kino'nun ırkını soymuş, açlıktan ölmelerine yol açmış, korkutmuş, dövmüş, küçümsemiş, yerden yere vurmuştu; öyle ki yerli çekinerek yaklaştı kapıya. Kendini zayıf hissediyordu. Karmakarışık duygular içindeydi; hem korkuyor, hem de öfkeleniyordu. Bu insanlarla karşılaştığında hep böyle olurdu zaten; kızgın, aynı zamanda ürkek. Doktorun ırkındakiler Kino'nun ırkından biriyle konuşurken onu adam yerine komaz, hayvanmış gibi davranırlardı. Bu nedenle Kino için doktoru öldürmek onunla konuşmaktan daha kolaydı. Sağ elini kapının üzerinde bulunan halka biçimindeki tokmağa uzatırken yüreğindeki öfke daha da kabardı. Düşmanın Türküsü kulaklarında çınlamaya başladı. Dudakları dişlerine yapıştı. Başlığını çıkarmak için sol elini kaldırdı. Demir halkayı kapıya vurdu. Başlığını çıkarıp beklemeye koyuldu. O sırada Coyotito inlemeye başladığından Juana oğlunu yatıştırmak amacıyla

kulağına bir şeyler fısıldıyordu. Komşular kapıya iyice yaklaştılar, daha iyi görmek, daha iyi duymak istiyorlardı.

Bir dakika sonra kapı çok az aralandı. Kino bu aralıktan bahçedeki yeşilliği ve küçük fıskiyeyi görebiliyordu. Kapıyı açan ve ne istediğini sorarcasına yüzüne bakan adam kendi ırkındandı. Kino eski dille konuşmaya başladı.

«Şu bizim küçüğü —ilk çocuğumuz— akrep soktu, zehirlendi,» dedi. «Kurtulması için doktora gerek var.»

Uşak kapıyı biraz itti, «Bir dakika bekleyin,» dedi. Yerlilerin diliyle konuşmuyordu.

«Efendime gidip söyleyeyim.»

Kapıyı kapattı ve sürgüledi. Güneş ışınlarının etkisiyle insanların kara gölgesi ak duvarların üstüne düşüyordu.

Doktor odasındaki yüksek karyolada oturuyordu. Paris'ten gelme kırmızı ipek sabahlığını giymişti. Daraldığı için düğmeleri iliklendiğinde göğüs kısmı biraz sıkıyordu. Kucağındaki gümüş tepside yine gümüş bir kakao kabı ile Çin malı çok ince, küçücük bir fincan vardı. Başparmağı ile işaret parmağı arasında tuttuğu fincan iri ellerine hiç yakışmıyor, gülünç oluyordu. Parmakları sanki şişmişti, canı sıkılarak dudaklarını büktü. Giderek şişmanlıyordu. Gerdanı sarkmış, bu yüzden sesi kısılmıştı. Yanındaki masada doğuda yapılmış küçük bir gonk ile bir sigara kutusu vardı. Oda koyu renkli, ağır, iç karartıcı eşyalarla döşenmişti. Duvarlarda dinsel resimler asılıydı. Şimdi cennette olması gereken

ölmüş karısının büyük portresi bile dinseldi. Doktor yıllarca önce kısa bir süre Fransa'da kalmıştı. Orada geçirdiği günler onu öylesine etkilemişti ki hemen hemen tüm yaşamını o günlerin anıları dolduruyordu. Nasıl da özlüyordu Fransa'yı! «Ne uygar bir yaşantıydı,» diyordu kendi kendine. Uygar yaşantı olarak nitelendirdiği az bir gelirle aşevlerinde yemek yiyip bir kapatmayla yaşayabilmekti. Kaba ikinci kez kakao doldurdu ve parmaklarının arasında bir bisküi ufalayıp yedi. Bahçeden gelen uşak odanın açık kapısında beklemeye başladı. Doktor, «Ne var?» diye sorana dek de sesini çıkarmadı.

«Bir yerli çocuğunu getirmiş. Akrep soktu, diyor.»

Doktor öfkelenmeden önce değerli fincanı özenle tepsiye koydu.

«Aşağılık bir Yerli'yi akrep sokmuş, iyileştirmem için bana getirmişler. Başka işim yok mu benim! Ben veteriner değilim, doktorum, doktor!»

«Haklısınız, efendim,» dedi uşak.

«Parası var mıymış?» diye sordu doktor. «Yok canım, parası nereden olacak? Yeryüzünde yalnız ben mi parasız çalışmak zorundayım, bıktım artık! Git, sor bakalım, parası var mı?»

Uşak bahçe kapısını aralayarak bekleyenlere baktı. Bu kez Yerlilerin diliyle konuştu.

«Doktora verecek paranız var mı?»

Kino elini battaniyesinin altına soktu ve birçok kez katlanmış bir kâğıt çıkardı. Kırmaları teker teker özenle açtı. Sonunda sekiz ufak ve biçimsiz inci göründü. Kül rengi, küçük iğrenç

çıbanları andırıyorlardı, hemen hemen değersizdiler. Uşak incileri aldı ve kapıyı yeniden kapadı. Bu kez geri dönmesi uzun sürmedi. Kapıyı kâğıt paket sığacak denli açtı ve uzattı.

«Doktor gitmiş,» dedi. «Çok önemli bir olay için çağrılmış.» Ve kapıyı hızla kapattı. Bir utanç dalgası sardı topluluğun tümünü. Birkaç saniyede hepsi birden yok oluverdiler. Dilenciler kilisenin basamaklarına döndüler. Komşular tez adımlarla evlerine yöneldiler. Kino'nun halk önünde nasıl aşağılandığını unutmak istiyorlar, kaçarcasına uzaklaşıyorlardı taş binaların bulunduğu sokaklardan.

Kino uzun süre Juana ile birlikte kapıda bekledi. Sonra ağır ağır başlığını giydi. Ve birden kapıya korkunç bir yumruk indirdi. Sonra da şaşkın şaşkın parmak boğumlarındaki yarıklardan yere damlayan kana bakakaldı.

İKİNCİ BÖLÜM

Kasaba geniş bir koyda kurulmuştu. Sarı badanalı, eski evleri kumsalı kucaklıyordu sanki. Nayarit'den gelen mavi ve ak kanolar kıyıya çekilmişlerdi. Bu kanolar yalnızca o yörede yaşayan balıkçı halkın yapabildiği su geçirmez, çok dayanıklı, katı bir madde ile sıvandıklarından kuşaktan kuşağa geçerek uzun yıllar kullanılırlardı. Baş ve kıçları kıvrılmış bu son derecede güzel sandalların tam orta yerinde bulunan prasyaya gerektiğinde küçük bir latin yelkeni taşıyabilecek bir seren dikilebilirdi.

Körfezde sapsarı bir kum şeridi uzanıyordu. Yalnız kıyıda kum yerini deniz kabukları ile deniz yosunlarına bırakmıştı. Yengeçler kumdaki deliklerinde fıkırdıyorlar, küçük ıstakozlar kumdaki veya molozların arasındaki ufacık yuvalarına girip çıkıyorlardı. Denizin dibi sürünen, yüzen, büyüyen, çoğalan canlılarla doluydu. Kahverengi deniz yosunları küçük akıntıların etkisiyle tatlı tatlı sallanıyorlar, yeşil zostera otları dalgalarla gidip geliyorlardı. Küçük denizaygırları bu bitkilerin saplarına yapışmışlardı. Zehirli balıklar suyun dibindeki yeşil zosteri yatakları-

na uzanmışlar, parlak renkli yengeçler onların üzerinde dolaşıyorlardı.

Kumsalda kasabanın aç köpek ve domuzları molozları karıştırıyor, deniz yükseldiğinde kıyıya sürüklenmiş martı ya da balık leşleri arıyorlardı.

Günün erken saatleri olmasına karşın puslu bir serap yükselmişti. Ne yapacağı belirsiz bir hava kimi şeyleri büyütüp, kimilerini karartarak tüm Körfezi kaplıyordu. İnsan gözüyle gördüğüne inanamıyordu, çünkü görüntüler gerçek değildi. Kara ile deniz kimileyin birbirinden belirgin bir çizgiyle ayrılmışken, kimileyin de birbirine karışıyor, onları ayıran çizgi bir düş gibi yitiyordu. Körfezde yaşayan halk bu nedenle olacak gözleriyle gördüğüne, açık seçik gerçeklere inanmaz, imgeleminde canlandırdığına inanırdı. Yörede tinsel değerler egemendi. Koyun karşı kıyısındaki mangrov adı verilen tropikal bitkilerin bir bölümü teleskopla bakılıyormuşçasına açık seçik görünürken bir bölümü belirsiz, kara-yeşil lekeler halindeydi. Uzakta kıyı şeridi sürekli titreyen bir ışıkta yitip gidiyordu; bu titrek ışık su olmalıydı. Görünen hiçbir şeyin var olup olmadığını kestirmek olası değildi. Körfezde yaşayan halk bu görünümü yadırgamazdı. Yeryüzünün her yanının böyle puslu olduğunu sanan bu insanlar için olağandışılık yoktu. Üzerine bakır rengi sisin sarktığı su titreşiyor, sıcak sabah güneşinin ışınlarını yansıtarak gözleri kamaştırıyordu.

Balıkçı halkın çalılardan yapılma evleri ka-

sabanın sağ yanındaydı ve kumsaldan biraz içeri çekilmişlerdi. Kıyıda kanoları dizilmişti.

Kino ile Juana ağır ağır Kino'nun kumsalda duran kanosuna yaklaştılar. Bu sandal yeryüzünde sahip olduğu tek değerli şeydi. Çok eskiydi. Kino'nun büyükbabası Nayarit'den getirmiş, sonra Kino'nun babasına vermiş, ondan da Kino'ya kalmıştı. Sandal yiyecek sağlayan bir kaynaktı, onsuz karınlarını doyuramazlardı. Kanosu olan bir adamın karısı aç kalmazdı. Kısaca kano açlıktan ölmeye karşı bir güvenceydi. Kino her yıl yalnız o yöre halkının bildiği dayanıklı bir maddeyle sandalını sıvardı. Bu maddenin yapımını da babasından öğrenmişti. Şimdi kanosuna iyice yaklaştı, her zaman yaptığı gibi baş tarafı okşadı. Sepeti, taşı ve halatları kanonun yanına, kumun üstüne koydu. Battaniyesini katladı ve baş tarafa serdi.

Juana, Coyotito'yu battaniyeye yatırdı. Güneş ışınları gözlerini kamaştırmasın diye de at kısını üzerine örttü. Çocuk artık sesini çıkarmıyordu, ama omzundaki şişlik giderek boynuna, kulağının altına ve yüzüne yayılmıştı. Yanakları kor gibi yanıyordu. Juana denize yöneldi. Suda biraz yürüdükten sonra kahverengi yosunlardan topladı. Avucunda ezerek yaptığı lapayı yassılaştırdı ve bebeğin şişen omzuna koydu Bu yöntem doktorun vereceği ilaç denli etkindi, belki daha da yararlıydı. Ne var ki yosun çok kolay ve parasız elde edildiğinden iyileştireceğine inanmıyordu Juana. Coyotito'nun midesine sancı girmemişti. Belki de Juana tam zamanında

emip almıştı ağuyu. Ama ilk göz ağrısı için duyduğu korku ve kaygıyı bir türlü silip atamıyordu yüreğinden. Çocuğunun iyileşmesi için değildi Tanrı'ya yakarışı. Artık bir inci bulmaktı dileği. Böylece doktora istediği parayı verip oğlunu iyileştirmesini sağlayacaktı. İnsanların düşünceleri Körfezdeki serap denli puslu, diye düşündü Juana.

Kumsaldaki kanoyu birlikte denize doğru ittiler. Baş tarafı suya değince Juana sandala atladı. Kino kıçtan itmeye devam etti. Sandal yüzmeye ve dalgaların etkisiyle sallanmaya başlayana dek yanısıra suda yürüdü. Sonra o da atladı ve ikisi birden kısa küreklere asıldılar. Şimdi kano suyu yararak hızla ilerliyordu. Öteki inci avcıları çoktan açılmışlardı denize. Çok geçmeden Kino sise karşın sandalların kümelendiği yeri gördü, istiridye yatağının üzerinde kürek çekerek dolanıyorlardı.

Güneş ışınları sudan geçerek yatağı aydınlatıyordu. Dipte açılmış istiridyeler, kırık midye kabukları saçılmış, kenarı tırtırlı inci istiridyeleri de bunların arasına saplanmıştı. Bu yatak yıllarca önce İspanya Kralının Avrupa'nın en güçlü adamı olmasını sağlamış. Buradan elde ettiği parayla savaş giderlerini karşılar, ruhunun cennete gitmesi için görkemli kiliseler yaptırırmış. Fırfırlı kabarık eteklere benzeyen külrengi istiridyeler midyelerin üzerine tırmanmış, bir parça yosun kapmış yapışkan kabuklu istiridyeler eteklere sarılmıştı. Onların üzerinde ise pavuryalar dolaşıyordu.

Kimileyin bir kum taneciği bu istiridyelerin kasları arasına girip yerleşir ve eti tırmalamaya başlardı. İstiridye öz-savunma için pürüzsüz yapışkan bir sıvı salgılar ve kum tanesini bununla kaplardı. Kimi zaman bu yabancı madde gelgit sırasında suyla sürüklenip istiridyenin etleri arasından kurtulur, kimi zaman da istiridye yok olana değin içinde kalırdı. Bu sırada salgılama sürer ve kum tanesi yapışkan sıvıyla kat kat kaplanırdı. Yüzyıllardan beri insanlar bu yatakların bulunduğu yerlere dalıp istiridyeleri koparırlar, yararak açarlar ve salgıyla kaplanmış kum tanecikleri ararlar. Avcıların yardıktan sonra attıkları istiridyeleri kapmak ve kabuğun içindeki parlak eti kemirmek için balık sürüleri yatağın çevresinden ayrılmazlardı. Ne var ki inci bulmak için çok şanslı olmalıydı insan. Tanrı'nın veya tanrıların ya da her ikisinin birden yardım etmesi gerekirdi.

Kino'nun iki halatı vardı; biri ağır bir taşa bağlanmıştı, öteki ise bir sepete. Kino şapkasını, gömleğini ve pantolonunu çıkardı, kanonun kıç tarafına koydu. Deniz dalgasızdı, çarşaf gibi dümdüzdü. Taşını bir eline, sepetini öteki eline aldı. Önce ayaklarını yandan aşağı uzattı, sonra daldı. Taş onu denizin dibine dek götürdü. Arkasından hava kabarcıkları yükseldi, sonra su duruldu, artık her şeyi görebiliyordu. Yukarda su yüzeyi ayna gibi parlıyor, ışıldıyordu. Kanoların dibini kolaylıkla görebiliyordu.

Kino çamur ya da kumla suyu bulandırmamaya dikkat ediyordu. Ayağını taşa bağlı ip

halkaya geçirdi ve ellerini tez tez çalıştırmaya başladı. İstiridyeleri teker teker, kimi zaman da küme küme koparıyor, sepetine dolduruyordu. İstiridyeler kimi yerlerde birbirlerine öyle kenetlenmişlerdi ki birini koparırken hepsi birden geliyordu.

Kino'nun halkı her olay üzerine bir türkü yakmıştı, balıklar üzerine, durgun deniz, kudurgan deniz, gün, gece, güneş ve ay üzerine. Kino ve halkı bu türkülerin her birini bilir ve unutmazdı. Genç adam sepetini doldururken kafasında da bir türkü biçimlendi. Yüreğinin vuruşları türkünün ritmiydi; kurşuni-yeşil su, küçük tezcanlı hayvancıklar, yanından geçen balık sürüleri ise ezgiyi oluşturuyorlardı. Bu türküden başka yüreğinin bir köşesinde güç duyulur bir türkü daha vardı. Uzun zamandır derinlerde gizlenmişti, bulmayı umduğu İncinin Türküsü'ydü. Sepete attığı istiridyelerden birinde iri bir inci bulunabilirdi. Şans ona gülmezdi, ama belki tanrılar yardım ederdi. Yukarda kanoda oturan karısının büyücü duası okuduğuna emindi. Juana'nın yüzü gerilmişti, tanrıların elinden şansı koparıp almak istercesine yakarıyordu; Coyotito'nun şişmiş omzunun iyileşmesi için gerekliydi şans. Büyük bir inci bulmalıydılar. İşte bu nedenle Kino yüreğindeki ezgiyi daha güçlü duyuyordu. Denizaltı Türküsü'nün sözcükleri artık açık seçikti.

Kino gençliğin ve övüncün verdiği güçle su altında zorlanmadan iki dakika kalabilirdi. Öyle ki özenle en büyük kabukları seçmeye çalı-

şıyordu. İstiridyeler kendilerine yönelecek saldırıyı sezerek sıkıca birbirlerine kenetlenmişlerdi. Sağ yanında bir kaya çıkıntısı vardı. Üzerindeki istiridyeler koparılacak iriliğe ulaşmamıştı henüz. Biraz ilerledi ve bu kez daha küçük bir çıkıntı gördü. Altında çok iri bir istiridye tek başına uzanmıştı. Yanında yöresinde hiçbir arkadaşı yoktu. Yaşlı istiridye çıkıntının gölgesinde gizlenmiş, saldırılardan korunmuştu. Kabuğunu araladı. Kino bu aralıktan hayal meyal bir ışıltı gördü. Dudağa benzer kasların arasında parlak bir şey vardı. Sonra kabuk kapandı. Yüreği daha hızlı çarpmaya başladı. Şimdi inci türküsü kulaklarında acı acı çınlıyordu. Yavaşça kopardı istiridyeyi ve sıkıca tutarak göğsüne bastırdı. Ayağını taşa bağlı ipten kurtarınca gövdesi su yüzeyine fırladı. Kara saçları güneş ışığında parıldıyordu. Kanonun yan tarafına ulaştı ve istiridyeyi dipte bir köşeye yerleştirdi.

Kino sandala çıkarken Juana da dengeyi sağlamaya çalıştı. Kino coşkuluydu, gözleri ışıl ışıldı. Yine de sabırla önce taşı, sonra da kabukların bulunduğu sepeti yukarı çekti. Juana anladı kocasının coşkulandığını, ancak belli etmedi ve bakışlarını uzaklara çevirdi. Bir şeyi çok istemek, ölesiye istemek doğru değildi; şansın geri tepmesine yol açardı. İnsan dileğinin gerçekleşmesini ister kuşkusuz, bu nedenle de Tanrı'ya ya da tanrılara yakarır; ne var ki ölçüyü kaçırmamalı, onlara karşı saygılı ve anlayışlı olmalı, diye düşünüyordu Juana. Ancak böyle düşünmesine karşın soluğu kesiliyordu. Kino ağır ağır

küçük, keskin çakısını çıkardı. Bir yandan sepete bakıyor, bir yandan da düşünüyordu, iri istiridyeyi en son açmak belki daha doğru olacaktı. Sepetten küçük bir istiridye aldı, kası çakısıyla keserek içine, etlerin arasına baktı ve suya attı. Sonra iri istiridyeyi sanki ilk kez görüyormuş gibi sandalın dibine uzandı. Kabuğu alarak incelemeye başladı. Kahverengi-kara çizgileri parıldıyordu. Birkaç küçük kabuklu hayvan yapışmıştı istiridyeye. Kino isteksizdi, açmak istemiyordu. İkirciklenmişti bir kez. Ya gördüğü yalnızca bir ışık oyunu sonucu oluşan bir pırıltı idiyse, ya istiridye açıldığında içeri sızan bir kabuk parçasının ışıltısı idiyse. Gözü aldanmış olabilirdi. İnsan bu Körfezin belirsiz ışığında gördüklerinin çoğuna inanmamalıydı, çünkü görüntüler yanıltıyordu.

Ne var ki Juana gözlerini ona dikmişti, artık sabrı taşmıştı. Elini Coyotito'nun örtülü başına koydu. «Aç onu,» dedi yavaşça.

Kino çakısını özenle kabuğun kenarından içeriye kaydırdı. Dokunduğu kasın gerildiğini duydu. Çakıyı ileri geri oynattıkça istiridyeyi kapalı tutan kas bölündü, kabuklar da ayrıldı. Dudağa benzer et biraz kıvrandı, sonra yatıştı. Kino eti usulca kaldırdı; işte oradaydı koca inci, ay denli kusursuz. Güneş ışınlarını önce yakalıyor, sonra, arıtarak yansıtıyordu. Bir martı yumurtası kadar iriydi. Yeryüzünde bulunan en büyük inciydi.

Juana soluğunu tutmuştu, belli belirsiz inledi. İnci Türküsü yine çınladı Kino'nun kulak-

larında. Ancak bu kez son derece belirgindi, gürdü, güzeldi, sımsıcaktı, utkuluydu. Bu görkemli incinin yüzeyine bakıp bir sürü düş kurabilirdi Kino. İnciyi artık neredeyse ölen etlerin arasından alıp avucuna koydu. Evirdi, çevirdi, çizgilerinin kusursuz olduğunu gördü. Juana kocasına yaklaşarak elindekine bakmak istedi. Bu el Kino'nun doktorun kapısına vurup kanattığı eldi. Yarılan etler, deniz suyunun etkisiyle kirli beyaz bir renge dönmüştü.

Juana içgüdüyle babasının battaniyesinin üzerinde uzanan Coyotito'ya yaklaştı. Yosunlardan hazırladığı lapayı kaldırıp omzuna baktı. «Kino,» diye haykırdı.

Kino gözlerini inciden ayırdı. Çocuğun omzundaki şişlik inmişti. Zehir, gövdesinden ayrılıyordu. Sonra Kino avucunda inci bulunan elini sıkıca kapadı. Birden yüreği öyle bir coşkuya kapıldı ki başını geriye atarak bağırmaya başladı. Gözleri yuvalarından fırlayacak gibiydi, giderek daha yüksek sesle haykırıyordu, gövdesi kaskatı kesilmişti. Öteki kanolarda bulunan adamlar önce ürktüler, sonra kısa küreklerine sarılıp birbirleriyle yarışırcasına Kino'nun sandalına yöneldiler.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kasabada oturan insanlar toplu halde yaşayan hayvanlara benzerler. Bir kasabanın bir sinir sistemi, bir başı, omuzları ve ayakları vardır. Ama hiçbiri ötekine benzemez. Yeryüzünde birbirine benzer iki kasaba bulmak olası değildir. Ve bir kasabanın tümü aynı duyguyu, coşkuyu paylaşır. Haberler kasabanın bir ucundan ötekine nasıl da tez yayılır! Usun kolay kolay çözemeyeceği bir gizdir bu. Çocuklar koşup herkese söyleseler, kadınlar bahçe çitlerinin üzerinden birbirlerine anında haber verseler bile olaylar bu denli tez duyulup, yayılamaz.

Kino, Juana ve öteki avcılar eve varmadan kasabanın nabzı çoktan yükselmiş, Kino'nun yeryüzünün en iri incisini bulduğunu duymayan kalmamıştı. Soluk soluğa koşarak haber veren çocukların ağzından sözcükler daha dökülmeden anneleri komşularına iletiyorlardı. Haber çalıdan yapılmış kulübelerden sonra şimdi de varsılların oturduğu sokaklara, kasabanın badanalı, taş yapılarından içeriye sızmıştı; köpürerek dalga dalga yayılıyordu. Bahçesinde dolaşan rahibe ulaşınca yaşlı adamın usuna hemen kilise-

de yapılması gereken onarımlar geldi. Sonra düşündü, acaba incinin değeri neydi? Kino'nun çocuğunu vaftiz etmiş miydi? Onları evlendirip evlendirmediğini bile anımsayamıyordu. Haber, tüccarların kulağına da geldi ve düşünceli gözleri bir süredir satamadıkları mallara çevrildi.

Ve haber doktora da ulaştı. O sırada bir hastasına bakıyordu, hastalığı salt yaşlılık olan bir kadına. Ama her ikisi de bu gerçeği açığa vurmaktan kaçınıyorlardı. Kino'nun yeryüzünün en iri incisini bulduğunu öğrenince ciddileşti.

«Hastamdır,» dedi. «Çocuğunu akrep sokmuş, tedavi ediyorum.»

Doktor gözbebeklerini şişkin gözlerinin içinde şöyle bir çevirdi ve Paris'i düşünmeye başladı. Oturduğu geniş ve şatafatlı odayı anımsadı. Birlikte yaşadığı kadın ne genç, ne güzel, ne tatlı dilliydi. Oysa bunların hepsi doktorun düşüydü. Gerçekte oturduğu oda daracık, kadın ise orta yaşlı, çirkin ve asık yüzlüydü. Artık odasında bulunan yaşlı hastasını görmüyordu. Kendini Paris'te bir aşevinde düşlüyordu ve işte garsonlardan biri şarap şişesini açıyordu.

Çok geçmeden haber kilisenin önündeki dilencilere de ulaştı. Sevindiler, gülüştüler; çünkü yeryüzünde hiç kimse birden varsıllaşan bir yoksul denli eliaçık olamazdı. Dilenciler buna inanmışlardı.

Kino yeryüzünün en iri incisini bulmuştu. Balıkçıların çıkardıkları incileri satın alan tüccarların kasabada küçük işyerleri vardı. Bu adamlar koltuklarında oturur incilerin gelmesi-

ni beklerlerdi. Sonra balıkçılarla pazarlığa otururlar, bağırıp, çağırırlar, söverler, dahası gözdağı verirler ve incileri ellerinden geldiğince az para karşılığında satın almaya çalışırlardı. Ne var ki pazarlık etmenin de bir sınırı vardı. Son zamanlarda incilere çok düşük değer biçmekten korkuyorlardı. Çünkü balıkçılardan biri incilerine karşılık çok az para önerilince umarsızlık ve öfkeyle onları kiliseye bağışlamıştı. Satın alma işi bitince tüccarlar yeniden koltuklarına otururlardı. Parmaklarını incilerin üzerinde gezdirirler, evirip, çevirirler, onlara kendileri sahip olmak ister, olamadıkları için de yerinirlerdi. Çünkü gerçekte birçok tüccar değil, yalnızca bir tek inci tüccarı vardı kasabada. Ve bu adam inci alımında çekişme varmış izlenimini yaratmak, değeri düşük tutmak amacıyla birkaç yerde işyeri açmıştı. Kino'nun bulduğu incinin ne denli iri olduğu tüccarlara da anlatılınca gözleri yuvalarından fırladı, parmak uçları yanmaya başladı. İşveren ölümsüz değil ya, diye düşündüler.O ölünce bu işi yapacak biri gerekecekti. Ve herbiri az bir parayla inci alımsatımı yapmayı düşlüyordu.

Şimdi kasabada yalnızca Kino'dan söz ediliyordu. Satacak malı olanlardan tutun da paraya gereksinim duyanlara dek herkes Kino ile ilgileniyordu. Kino yeryüzünün en iri incisini bulmuştu. İncinin özü ile insan özü birbirine karışmış ve ne olduğu belirsiz koyu renkli bir tortu çökmüştü dibe. Kasabalıların herbiri Kino'nun incisine ilgi duymaktaydı. Düşlerinde, gelecek için yaptıkları tasarılarda, dileklerinde, kösnül

isteklerinde, çeşitli gereksinimlerinde Kino'nun incisi vardı ve ona erişmelerini engelleyen tek kişi Kino'ydu. İşte bu nedenle şaşılası bir hızla Kino herkesin düşmanı olmuştu. Haber kasabada kapkara, kötü, şeytanca duygular uyandırdı. Bu kara çökelek akrebe benziyordu, burnuna yiyecek kokusu gelen açlığa, sevgiye susamış yalnızlığa benziyordu. Kasabanın zehir keseleri ürettikleri zehri saçmaya başladılar. Kin doldurdu o yörede yaşayan her insanın yüreğini. Bu duygu giderek öyle yoğunlaştı ki kasabayı sardı, yaptığı basınçla patlayacak denli şişirdi.

Kino ile Juana bütün bunlardan habersiz, çok mutlu ve coşkuluydular. Üstelik herkesin bu duygularını paylaştığını sanıyorlardı. Juan Tomas ve Apolonia gerçekten sevinçliydiler. Akşam üzeri güneş Peninsula Dağları'nın ardındaki denize gömülmek üzere yitince Kino Juana'nın yanına bağdaş kurup oturdu. Daracık odaları komşularla dolup taşmıştı. Koca inci Kino'nun elindeydi, sıcak ve canlıydı. İnci Türküsü ile Aile Türküsü birbirine karışmış, biri ötekini tamamlıyor, güzelleştiriyordu. Komşular Kino'nun elindeki inciye bakıyorlar ve insan nasıl bu denli şanslı olabilir, diye düşünüyorlardı.

Ağabeyi olduğu için Kino'nun sağ yanına bağdaş kuran Juan Tomas bir ara sordu.

«Artık varsıl bir adam olduğuna göre ne yapmayı tasarlıyorsun?»

Kino incisine baktı. Juana kirpiklerini indirdi, atkısıyla yüzünü örttü, coşkusu anlaşılsın istemiyordu. İnciye bakan Kino'nun belleğinde bir-

çok resim canlandı, geçmişte düşlediği ama gerçekleşmesi olanaksız bir sürü resim. Juana'yı, Coyotito'yu ve kendisini gördü incide, mihrabın önünde diz çökmüşlerdi, evleniyorlardı, çünkü paraları vardı. Yavaşça yanıt verdi:

«Evleneceğiz, kilisede.»

Gözlerini inciye çevirdi yine. Bu kez gördüğü resimde üçü de yeni urbalar giymişlerdi. Juana'nın omuzlarında yeni bir atkı vardı, yeni bir etek ve yeni ayakkabılar giymişti. Resim öylesine canlı, öylesine parlaktı ki. Kino da yepyeni ak giysiler içindeydi. Hasır başlığının yerinde çok şık kara bir keçe başlık, ayaklarında ise sandallar değil, bağlı ayakkabılar vardı. Ya Coyotito! Birleşik Devletler'den gelme mavi bir denizci giysisiyle gördü onu. Başında da denizci başlığı vardı, tıpkı bir süre önce koya gelen gemideki denizciler gibi. Kino bütün bunları parmak ve duru inciye bakarken gördü.

«Yeni giysiler alacağız,» dedi.

Ve kulaklarındaki inci türküsü giderek yükseldi.

İncinin kusursuz yüzeyinde Kino daha az önemli isteklerinin resimlerini görmeye başladı. Bir yıl önce yitirdiğinin yerine alacağı zıpkını gördü, ucunda halka bulunan yepyeni bir demir zıpkın. Sonra bir tüfek gördü, düşlemeye bile hakkım yok, diye düşündüyse de hemen caydı. Neden olmasın, değil mi ki artık parası vardı. Ve Kino incide Kino'yu gördü. Winchester marka bir tüfek taşıyordu. Gördüğü düşlerin en çılgını, en güzeliydi bu düş. Dudaklarını arala-

dı, bir an duraksadıktan sonra, «Bir tüfek,» dedi. «Belki alırım.»

Ve tüfek düşlerinin önündeki engellerin tümünü yıktı. Olanaksız bir şeyi, tüfek satın almayı bile düşleyebilmişti; öyleyse daha neler düşleyecek, isteyecekti. Doğru demişler, insan yetinmek nedir bilmez diye. Verirsin, daha çok ister; yine verirsin, daha da çok ister. Yetinmemek, insana özgü yüce (!) bir tutku. İnsanın en önemli özelliklerinden biri, onu elindekiyle yetinen hayvanlardan üstün kılan bir nitelik.

Komşular daha da sokuldular birbirlerine. Kino'nun çılgın düşlerini dinliyorlar, ses çıkarmaksızın başlarını sallıyorlardı. Arkalarda bir ses mırıldandı, «Tüfek ha, demek bir tüfeği olacak.»

Utkulu inci türküsünü şimdi daha da iyi duyuyordu Kino. Juana başını kaldırdı, kocasının kurduğu düşler ve yürekliliği karşısında şaşırmıştı. Şimdi elektrik gibi bir güç sarmıştı Kino'nun gövdesini, düşlerini sınırlayamıyordu. İnciye bakarken Coyotito'yu gördü, okulda küçük bir sırada oturmuştu. Tıpkı günün birinde okulun açık kapısından içeriye bakıp gördüğü öğrenciler gibi. Coyotito şık bir ceket giymişti, ak bir gömleği ve geniş, ipek bir boyunbağı vardı. Dahası, büyük bir kâğıt üzerinde bir şeyler yazıyordu. Kino coşkuya kapıldı, komşularına döndü.

«Oğlum okula gidecek,» dedi.

Komşular sustular. Juana soluğunu tuttu. Kocasına bakarken gözleri parlıyordu. Sonra ku-

cağında tuttuğu Coyotito'ya çevirdi bakışlarını, Kino'nun dedikleri gerçekleşecek miydi acaba?

Kino umutla gelecekten söz etmeye devam etti.

«Oğlum okuyacak, kitapları olacak. Sonra yazacak, yazmayı öğrenecek. Sayıları, hesap yapmayı... Ve bütün bunlar bizi özgür kılacak, çünkü o öğrenecek, biz de ondan öğreneceğiz ve özgür olacağız.»

İnciye baktığında bu kez karısıyla kendisini ocak başında oturmuş gördü. Coyotito'nun elinde koca bir kitap vardı, okuyordu. «Bunları ancak inci sağlayabilir,» dedi Kino.

Kino yaşamında ilk kez bu denli çok sözcüğü yan yana getirmiş, bu denli uzun konuşmuştu. Böyle düşününce birden korkuya kapıldı. Parmakları avucundaki incinin üzerine kapandı ve ışığın onu aydınlatmasına engel oldu. Kino korkmuştu; bilmeden, «Yapacağım,» diyen bir adamın korkusuydu bu.

Komşular olağanüstü bir olaya tanık olduklarını biliyorlardı. Artık bir olayın tarihini belirtirken Kino'nun inci bulduğu günü başlangıç sayacaklardı. Yıllar boyunca bu günü konuşacak, tartışacaklardı. Kino'nun yüzünü, bakışlarını, ışıldayan gözlerini, ağzından çıkan sözleri uzun yıllar unutmayacak, birbirlerine şöyle anlatacaklardı.

«Bambaşka bir adam olmuştu, değişmişti, gözlerimle gördüm. Sanki birden güçlenmişti. Gördünüz mü, ne büyük adam oldu! Kino asıl o gün başladı yaşamaya.»

Ve eğer Kino'nun tasarıları gerçekleşmezse, aynı komşular şöyle diyeceklerdi:

«Zaten o günden belliydi. Sanki delirmişti, abuk sabuk konuşuyor, ağzından çıkanı kulağı duymuyordu. Tanrı bizi böyle yıkımlardan korusun. Olayların gidişine başkaldırdığı için Tanrı cezalandırdı onu. Gördünüz mü, ne duruma düştü. Aklının başından gittiğini o gün gözlerimle gördüm.»

Kino parmakları sıkıca kapalı duran eline baktı. Doktorun kapısına yumruk indirince kanayan yerler kabuk bağlamıştı.

Artık karanlık çöküyordu. Juana atkısına bir düğüm atarak bebeğini oturttu ve sırtına astı. Sonra ocağa yaklaşarak külleri eşeledi ve bir kor çıkardı. Üzerine birkaç ince dal koydu, yelleyerek ateşi canlandırmaya çalıştı. Yalazlar oynaştı komşuların yüzünde. Yemek saati gelmişti, eve gitmeleri gerektiğini biliyor, ne var ki ayrılmak istemiyorlardı.

Ortalık iyice kararmıştı. Juana'nın yaktığı ateşin gölgesi kulübenin çalıdan yapılmış duvarlarına yansıyordu. Birden ağızdan ağıza bir fısıltı dolaşmaya başladı. «Papaz geliyor, papaz geliyor...»

Erkekler başlıklarını çıkardılar ve kapıdan çekildiler. Kadınlar başlarını atkılarıyla örttüler ve gözlerini yere indirdiler. Kino ile ağabeyi Juan Tomas ayağa kalktılar. Papaz içeri girdi. Derisi iyice kırışmış yaşlı bir adamdı, buna karşın bakışları oldukça keskindi. Papaz kasaba halkını, çocukları sayar ve öyle davranırdı.

«Kino,» dedi yavaşça, «Sen büyük bir insanın adını taşıyorsun, bir azizin adını.» Bu sözleri söylerken Kino'yu kutsuyormuş izlenimini bıraktı. «O insan çölleri yaşanabilir hale getirdi, halkın duygu ve düşüncelerini arıttı, yoksa bilmiyor muydun bunları? Kitaplarda yazılıdır.»

Kino, Juana'nın sırtında asılı duran Coyotito'ya çevirdi başını. Bir gün gelecek oğlu kitaplarda ne var, ne yok, hepsini öğrenecekti. İnci türküsü Kino'nun kulaklarından silinmişti. Şimdi bir başka ezgiyi duyuyordu, düşmanın türküsünü. Ses çok güçsüz çıkıyordu. Komşularının yüzlerine baktı, kim anımsatmıştı bu türküyü ona?

Papaz yine konuşmaya başladı. «Duyduğuma göre şans sana gülmüş, büyük bir inci bulmuşsun.»

Kino elini açıp inciyi gösterdi. İncinin iriliği ve güzelliği karşısında papazın dili tutuldu, soluğu kesildi. Sonra şöyle dedi, «Dilerim ki oğlum, sana bu inciyi veren Tanrı'ya şükretmeyi unutmazsın. Gelecekte sana doğru yolu göstermesi için yakarmalısın ona.»

Kino başını sallamakla yetindi. Juana yavaşça, «Dediklerinizi yapacağız, Peder. Ve evleneceğiz, demin Kino söyledi,» dedi. Komşularına döndü, sözlerini doğrulamalarını istiyordu sanki. Onlar da ciddi ciddi başlarını salladılar.

«Demek öyle, çok sevindim,» dedi rahip. «İlk tasarınız olumlu. Tanrı sizi kutsasın, çocuklarım.» Ve kulübeden ayrılmak üzere sessizce kapıya yöneldi. Herkes yana çekilerek yol verdi.

Kino elini sıkıca kapamıştı yine. Odada bulunanlara kuşkuyla bakıyordu, çünkü yok olan İnci Türküsü'nün yerini Kötülük Türküsü almış ve giderek daha tiz bir sesle bağırmaya başlamıştı.

Komşular evlerine gitmek üzere kulübeden ayrıldılar. Juana ocağın başına çömeldi ve içinde haşlanmış fasulye bulunan toprak kabı üzerine koydu. Kino kapıya çıkıp dışarıya baktı. Her zaman olduğu gibi kulübelerden duman yükseliyor, kokusu çevreyi sarıyordu. Gökyüzüne baktı, belli belirsiz yıldızlar görünüyordu. Gecenin nemli havasını ciğerlerine çekmemek için burnunu kapadı. Cılız köpek yanına geldi, yelde sallanan bir sancak gibi başını ayaklarına sürüyordu. Kino bakışlarını köpeğe çevirdi, ama göremedi. Çevreni yıkıp aşmıştı, ama vardığı yer soğuktu, üstelik kimsecikler yoktu. Yalnızdı. korunmasızdı. Ağaç kurbağalarının çığlıkları, kara kurbağalarının çıkardıkları sesler Kötülük Türküsü'nü anımsatıyorlardı ona. Kino titredi, battaniyesine daha sıkıca sarıldı, burnuna dek çekti. İnci hâlâ elindeydi, sıcaklığını, parlaklığını avucunun içinde duyabiliyordu.

Kulübeden gelen seslerden Juana'nın ekmek hamuru hazırladığını anladı; sonra sacın üzerinde pişirecekti. Kino arkasına dönünce ailesinin sıcaklığını ve güvenliğini bulacağına emindi. Birden Aile Türküsü bir kedi yavrusunun mırıltısı gibi ulaştı kulağına. Az önce gelecek hakkındaki tasarımlarını sayarken bilmeden yaratmıştı geleceğini. Tasarım gerçeğin ta kendisi-

dir. İnsan bir kez tasarlasa, düşünde canlandırsa, gerçekleşmemesi için neden yoktur. Tasarı belki kolaylıkla saldırıya uğrayabilir, ama kesinlikle yok edilemez.

Kino'nun gelecek için düşleri de gerçekleşecekti. Düşlerini yıkacak, gerçekleşmesini önleyecek güçler oluşmuştu bile, Kino farkındaydı, öyleyse saldırıyı göğüslemeye hazır olmalıydı.

Kino biliyordu ki tanrılar tasarı yapan insanlardan hoşlanmazlardı, rasgele ulaşılan başarıları beğenirlerdi. Kendi çabasıyla başarılı olan insanlardan öç alırlardı. Bu nedenle Kino korkuyordu. Ne var ki bir tasarı yapmıştı artık, geri dönemezdi. Ancak saldırılara karşı koyabilecek denli güçlü olması gerekirdi. Ve gözleriyle, usuyla henüz görünmeyen çekinceyi aramaya başladı.

Kapıda dururken iki adamın yaklaştığını gördü. İçlerinden birinin taşıdığı fener, yolu ve adamların bacaklarını aydınlatıyordu. Çiti aşarak Kino'nun bahçesine girdiler. Kapıya vardıklarında Kino onlardan birinin doktor, ötekinin ise sabahleyin kapıyı açan uşak olduğunu gördü. Sağ elindeki yaralar sızlamaya başladı.

«Bu sabah beni aramışsınız,» dedi doktor. «Evde değildim, ama bakın ilk fırsatta çocuğunuzu görmeye geldim.»

Kapıda duran Kino girişi hepten kapamıştı. Duyduğu hınç, öfke daha da köpürdü. Biraz da korkuyordu, çünkü yüzyıllardır bu adamlara zorla boyun eğmişlerdi. Bütün bu duygular Kino'nun gözlerinin ateş saçmasına yol açtı.

«Bebek iyileşti sayılır,» dedi kısaca.

Doktor gülümsedi; ama yapaydı gülüşü, çünkü gözleri değildi gülen.

«Bak dostum,» dedi doktor. «Akrep sokması insanlarda değişik etkiler yapar. Kimileyin gözle görünür bir iyileşmeden sonra hasta birden puf!» Zehirlenen insanın ne kolay, ne tez ölebileceğini göstermek amacıyla dudaklarını büzdü ve üfürdü. Küçük, kara çantasını bir elinden ötekine alarak fenerin aydınlatmasını sağladı. Kino'nun ırkının araç gerece ne denli güven duyduğunu çok iyi bildiğinden çantasını göstermeye çalışıyordu. Doktor konuşmasını sürdürdü.

«Kimileyin bacaklardan birini kurutur, sırtı çökertir, kimileyin de körlüğe neden olur. Oh, bilirim, ne kötüdür akrep sokması. Ama dostum, kaygılanma, ben iyileştirebilirim.»

Kino yüreğindeki hınç ve öfkenin eridiğini, korkuya dönüştüğünü duydu. Kendisi anlamıyordu, ama belki doktor anlardı. Bilgisizdi, doktorun bilgisine karşı koymayı göze alamıyordu. Tuzağa düşmüştü; yüzyıllardır Yerlilerin, Kino'nun ırkından olanların düştüğü tuzağa... Kitapta yazılı olduğu söylenen şeylerin gerçekten yazılıp yazılmadığını anlayana dek sürecekti bu oyun. Kino düşündü, Coyotito'nun yaşamını şansa bırakamazdı. Yana çekildi, doktorla uşağı içeri girdiler.

Ocağın başında oturan Juana ayağa kalkıp geri çekildi. Bebeğin yüzünü atkısının saçaklarıyla örttü. Doktor Juana'ya yaklaşıp elini ço-

cuğa uzatınca kadın sıkıca kavrayıp göğsüne bastırdı bebesini. Ve yüzünde yalazların gölgesi oynaşan Kino'ya baktı.

Kino başını salladıktan sonra ancak Juana bebeği doktora verdi.

«Işığı tut,» dedi doktor. Uşak feneri tutunca doktor bebeğin omzundaki yaraya baktı. Sonra düşündü biraz ve bebeğin gözkapaklarını çevirip baktı, başını salladı. Bu arada Coyotito ondan kurtulmaya çalışıyordu.

«Tam düşündüğüm gibi,» dedi. «Zehir ta içerlere işlemiş, birazdan etkisini gösterecek Gel de bak!» Çocuğun gözkapaklarını gösteriyordu. «Bak, nasıl da mavi.» Kino kuşkuyla baktı, gerçekten de biraz maviydi. Ama belki her zaman maviydi, bilmiyordu ki. Artık olan olmuş, tuzağa düşmüştü bir kez, yapılacak bir şey yoktu

Doktorun kısık gözleri sulanmıştı biraz. «Şimdi zehirin etkisini giderecek bir ilaç vereceğim,» dedi. Ve bebeği Kino'ya uzattı.

Çantasından içinde ak renkli toz bulunan küçük bir şişe ile jelatin kapsül çıkardı. Tozu kapsüle doldurup kapattı ve üzerine bir kapsül daha geçirdi. Elini tez tutarak bebeği aldı, ağzını açana dek alt dudağını sıktı. Sonra tombul parmaklarıyla kapsülü dilinin üzerine, dışarı atamayacak biçimde dibe yerleştirdi. Yerden testiyi alarak Coyotito'ya birkaç yudum pulque içirdi. Böylece istediğini yapmıştı. Yeniden bebeğin gözlerine baktı, dudaklarını büzdü. düşünceli görünüyordu.

Sonunda bebeği Juana'ya verdi ve Kino'ya

döndü, «Sanırım bir saat sonra zehir etkisini gösterir,» dedi. «İlaç yavrunun acısını dindirecek, bir saat içinde yine geleceğim. Umarım onu kurtarmak için geç kalmış değiliz.» Derin bir soluk aldı ve kulübeden ayrıldı. Uşağı da elinde fenerle efendisini izledi.

Juana bebeğini atkısının altına soktu. Kaygı ve korku dolu bakışlarını gözlerine dikti. Kino yaklaştı, atkıyı kaldırıp baktı çocuğuna. Gözkapağını çevirmek için elini kaldırdı ve ancak o zaman incinin hâlâ elinde olduğunu gördü. Hemen duvarın dibindeki kutuyu açtı, içinden bir bez parçası çıkarıp inciyi beze sardı. Sonra kulübenin bir köşesine giderek parmaklarıyla yerde küçük bir çukur kazdı ve inciyi o çukura yerleştirdi, üzerini örterek gizledi. Ocağın yanına giderek Juana'nın kucağındaki Coyotito'nun gözlerine baktı.

Doktor eve varınca koltuğuna oturdu ve saatine baktı. Uşakları hafif bir akşam yemeği getirdiler; sıcak kakao, birkaç dilim kek ve meyve. Yiyeceklere hoşnutsuzlukla baktı.

Komşu evlerde konuşulan tek konu Kino'nun incisiydi kuşkusuz. Ve daha uzun süre en ilginç konu olma niteliğini koruyacaktı. İncinin iriliğini parmaklarıyla gösteriyorlardı birbirlerine. «İnsanın okşayası geliyordu,» diyerek ne denli güzel ve kusursuz olduğunu anlatmaya çalışıyorlardı. Bundan böyle Kino ile Juana'yı çok yakından izleyeceklerdi. Çünkü görmek istiyorlardı, para birçok insanın başını döndürdüğü gibi onların da başını döndürecek miydi?

Doktorun neden geldiğini herkes çok iyi biliyordu. İkiyüzlülüğü pek beceremediğinden, onun nasıl bir adam olduğunu anlamışlardı.

Koyda küçük balıklardan oluşan bir sürü kendisini izleyen büyük balıklara yem olmamak için suyu yararak kaçıyordu. Kıyıdaki evlerde oturan halk küçüklerin şıpırtısını, büyüklerin saldırmak için sıçrarken çıkardıkları sesi duyabiliyordu. Körfez'den çevreye yayılan nem çalıların, kaktüslerin, küçük ağaçların üzerine tuzlu damlalar halinde konuyordu. Gece fareleri yerde geziniyor, yavru atmacalar onları sessizce avlıyorlardı.

Gözlerinin üzerinde yalaz rengi benekler olan cılız, kara köpek yavrusu Kino'nun kapısına gelip içeri baktı. Kino bakışlarını ona çevirince keyifle gövdesinin arka çeyreğini titretti. Kino başını öbür yana çevirince de üzüldü. içeri girmedi; ama kendinden geçerek, büyük bir ilgiyle izledi Kino'nun küçük toprak kaptaki fasulyeyi yiyişini. Kino kabı mısır ekmeğiyle sıyırıp ekmeği yedi. Sonra biraz pulque içerek yediklerinin midesine inmesini kolaylaştırdı.

Kino yemeğini bitirmiş, tam sigara sarıyordu ki Juana birden seslendi, «Kino!» Karısına baktı. Gözlerindeki korkuyu görünce yerinden fırlayıp yanına koştu. Coyotito'ya baktı, ama oda loştu. Aydınlatmak için bir demet çalı çırpıyı ayağıyla ocağa itti. Yalazlar yükselince çocuğun yüzünü görebildi, kızarmıştı. Boğazından sesler çıkıyor, ağzından koyu bir salya akıyordu. Mi-

desine birden sancı girmiş, bulanmaya başlamıştı.

Kino karısının yanına diz çöktü. «Demek ki doktor biliyordu,», dedi. Bu sözleri karısından çok kendini inandırmak, kuşkusunu gidermek için söylemişti. Çünkü doktora güvenmiyordu. Coyotito'ya verdiği tozu anımsadıkça kafası karışıyordu. Juana olduğu yerde sallanıyor, bir yandan da, Aile Türküsü'nü mırıldanıyor, sanki türküden yardım umuyordu. Kollarında tuttuğu oğlu kusuyor, kıvranıyordu. Kino'nun kuşkusu giderek arttı. Kötülük Türküsü kafasında zonkluyor, Juana'nın türküsünü bastırıyordu.

Doktor sıcak kakaosunu bitirdi, tabaktaki kek kırıntılarını topladı. Parmaklarını peçeteye sildi, saatine göz attı ve ayağa kalkıp küçük çantasını aldı.

Çocuğun sancılandığı haberi çalıdan yapılmış evler arasında hızla yayıldı. Çünkü yoksulların en büyük düşmanı açlık, sonra da hastalıktı. Komşulardan kimileri şöyle dediler, «Şans acıyı da birlikte getirir.» Başlarını salladılar ve birer birer kulübelerinden dışarı çıktılar. Yoğun duman ve nem bulunan havayı solumamak için burunlarını kapatarak karanlıkta Kino'nun evine seğirttiler. Küçük odada toplanıp gözlerini çocuğa diktiler. Böyle mutlu bir günlerinde başlarına acı bir olay gelmemeliydi.

«Tanrı'nın buyruğu, elden ne gelir!» dedi aralarından biri.

Yaşlı kadınlar Juana'nın yanına diz çöküp

yardım etmeye, ellerinden geldiğince avutmaya çalıştılar.

O sırada doktor içeri girdi, arkasında da uşağı vardı. Yaşlı kadınları civciv gibi dağıttı. Bebeği kucağına aldı, eliyle ateşine baktı.

«Zehir etkisini göstermiş,» dedi. «Sanırım kurtarabilirim. Elimden geleni yapacağım.»

Bir fincan su istedi, içine üç damla amonyak karıştırdı, bebeğin ağzını açıp boğazından aşağı döktü. Bebek ağlıyor, acı ve keskin çığlıklar atıyordu. Juana kaygılı gözlerle izliyordu çocuğunu. Doktor bir yandan da konuşuyordu:

«Şanslısınız, çünkü akrep ağusunu iyi tanırım, yoksa...» Ve omuz silkerek ne olabileceğini anlatmaya çalıştı.

Ama Kino kuşkuluydu, gözlerini doktorun açık duran çantasından ve içinde ak toz bulunan şişeden ayıramıyordu. Sancı giderek azaldı ve Coyotito doktorun kollarında gevşedi. Sonra derin bir iç çekti ve uykuya daldı, kuşmaktan yorgun düşmüştü.

Doktor çocuğu Juana'nın kucağına verdi. «Artık iyileşir,» dedi. «Savaşı kazandım.» Juana tapınarak baktı ona.

Doktor çantasını kapadı.

«Ücretimi ne zaman ödeyebilirsiniz?» diye sordu, çok saygılıydı.

«İncimi satar satmaz öderim,» dedi Kino.

«Oh, incin mi var? İyi bir şey mi?» diye sordu doktor ilgiyle.

«Yeryüzünün en iri İncisini buldu,» diye haykırdı komşular hep bir ağızdan. Sonra baş-

parmaklarıyla işaretparmaklarını birleştirerek incinin ne denli büyük olduğunu göstermeye çalıştılar.

«Kino artık zengin,» dedi birisi. «Hiç kimse bu denli iri inci görmemiştir,» dedi bir başkası.

Doktor şaşırmış göründü. «Demek öyle, duymamıştım. Saklamak için emin bir yerin var mı? Benim kasama koymak ister miydin?»

Kino gözlerini kapadı, dişlerini sıktı, yüzü gerilmişti. «Emin bir yerde,» dedi. «Yarın satacağım ve paranızı ödeyeceğim.»

Doktor omzunu silkti. Sulanmış gözlerini Kino'nun gözlerinden ayırmıyordu. İnciyi evin içinde bir yere gömdüğünü kestirebiliyor, belki Kino'nun gözleri incinin bulunduğu yere kayar diye dikkatle izliyordu.

«İncini satamadan çaldırırsan yazık olur, diye düşündüm,» dedi doktor ve Kino'nun gözlerinin kulübenin yan direğinin dibine istemdışı kaydığını gördü.

Doktor gidince komşular da istemeyerek evlerine dönmek zorunda kaldılar. Kino kızıl korların bulunduğu ocağın yanına bağdaş kurup oturdu, geceyi dinlemeye koyuldu. Kıyıya vuran küçük dalgaların mırıltısı, uzaklardan gelen köpek havlamaları, damların üzerinden eserek geçen yelin sesi, kulübelerinde oturan komşularının konuşmaları kulağına ulaşıyordu. Bu yörede yaşayan insanlar geceleri derin uykuya dalmazlardı; kimileyin uyanır, bir süre konuşur, sonra yine uyurlardı. Kino ayağa kalktı, kapıya yöneldi.

Yeli kokladı ,geceleyin duyulan olağan sesler dışında bir ses, sözgelimi bir ayak sesi var mı diye dinledi. Gözleri karanlıkta bir şey arar gibiydi. Kötülük türküsü kulaklarında zonkluyordu; Kino hem kızıyor, hem de korkuyordu. Bütün duygularıyla geceyi yokladıktan sonra inciyi gömdüğü direk dibine gitti. Yine parmaklarıyla toprağı kazıp inciyi çıkardı. Yatağının altına başka bir yer delip yerleştirdi, üzerini de kapadı.

Juana ocağın yanında oturuyor, soran bakışlarla kocasını izliyordu. Kocası işini bitirince de sordu, «Kimden korkuyorsun?»

Kino doğru yanıtı bulmak için bir süre düşündü. «Herkesten,» dedi sonra. Duygularının değiştiğini, giderek katılaştığını kendisi de anlıyordu.

Daha sonra birlikte yatağa uzandılar. Juana o gece bebeğini asma yatağa yatırmadı, koynuna aldı, yüzünü de atkısıyla örttü. Ve ocak da söndü.

Uyurken bile Kino'nun beyni rahat değildi. Düşünde Coyotito'yu gördü, okuyordu, kendi ırkından biri kitaplarda yazılı gerçeği okuyordu, Kino ona inanabilirdi. Coyotito'nun okuduğu kitap bir ev denli büyüktü, harfler köpek kadar iriydi, sözcükler dörtnala koşuyor, oynuyorlardı. Sonra sayfa birden kararda ve Kino Kötülük Türküsü'nü duydu. Uykusunda sıçradı. Onun sıçrayışıyla Juana uyandı ve gözlerini karanlığa dikti. Kötülük Türküsü Kino'nun beyninde öyle

zonkluyordu ki sonunda o da uyandı ve dinlemeye koyuldu.

Sonra kulübenin köşesinden bir ses geldi, ama o denli belirsizdi ki belki yalnızca kuruntuydu, ama belki de sinsi bir oyundu; yere basmaya korkan bir ayak sesi, insan kulağının duyamayacağı denli yavaş alıp verilen bir soluk sesi de olabilirdi. Kino soluğunu tutup dinledi, ne olduğu belirsiz karanlık şeyin de soluğunu tutmuş odayı dinlediğini anladı. Bir süre köşeden hiç ses gelmedi. Genç adam düşle gerçeği karıştırdığını sandı. Ama Juana'nın eli uyarmak amacıyla Kino'nun elini bulup sıktı. Ses yine duyuldu! Kuru toprak üzerinde ayak sesleri çıktı, sonra parmaklar toprağı kazmaya başladı.

Şimdi Kino'nun yüreğini korku sarmıştı. Her zaman olduğu gibi öfke korkuyu izledi. Kino'nun eli göğsünde bir ipe asılı bulunan bıçağına uzandı. Kızgın bir kedi gibi fırladı, köşede olduğunu sandığı karanlık şeye sıçrayarak, ardı ardına sapladı bıçağını. Eline bir kumaş parçası geldi, bıçağını indirdi, ama boşa gitti; yine vurdu. bu kez giysiye saplayabildi. Sonra birden gözlerinde şimşekler çaktı ve korkunç bir acı duydu. Birileri kapıdan dışarı seğirtti. Bahçede koşan ayak sesleri duyuldu, sonra her şey yine sessizliğe gömüldü.

Kino alnında bir sıcaklık duydu, kan sızıyordu. Sonra Juana'nın sesini duydu. «Kino! Kino!» Sesinde yılgı vardı. Öfke nasıl birden sardıysa Kino'nun gövdesini öyle de koyuverdi. «İyiyim, kaçtı,» dedi.

El yordamıyla yatağını bulup uzandı. Juana ocağın yanına gitmişti. Külleri eşeleyip bir kor çıkardı, mısır koçanı kabuklarını parçalayıp üzerine attı. Kabuklar tutuştu ve belli belirsiz bir ışık kulübeyi aydınlattı. Sonra gizli bir yerden küçük bir mum çıkardı, yaktı ve ocak taşına dikti. Bütün bunları çok tez yapmıştı, birkaç saniyede. Atkısının bir ucunu suya batırdı ve Kino'nun yaralı alnındaki kanı sildi. «Önemli değil,» dedi Kino. Sesi öyle katı, bakışları öyle soğuktu ki... Giderek büyüyen nefret dalga dalga sarıyordu yüreğini.

Juana'daki gerilim de yavaş yavaş yükseldi, dudakları aralandı, «Bu inci başımıza bela oldu!» diye haykırdı acı acı. «Bizi yok edecek. At onu Kino, at gitsin! İki taş arasında ezelim, paramparça olsun, ya da gömelim, gömdüğümüz yeri de unutalım. Denize atalım, yoksa bize kötülük edecek. Kino, kocam, inan bana, bizi yok edecek.» Mum ışığı yüzünü aydınlatıyordu. Bakışları korku dolu, dudakları titriyordu.

Ancak Kino durgun ve kararlıydı. «Bu bizim son şansımız,» dedi. «Oğlumuz okula gitmeli. Bizi çevreleyen bu zinciri kırmalı.»

«İnci hepimizi yok edecek,» diye haykırdı Juana. «Oğlumuzu bile.»

«Sus,» dedi Kino. «Konuşma artık. Gün doğunca inciyi satacağız, böylece kötülük de gitmiş olacak, geriye incinin salt iyi yanı kalacak.»

Koyu renk gözlerini ocağa çevirdi ve ilk kez bıçağın hâlâ elinde olduğunu gördü. Kaldırıp baktı, çeliğin üzerinde ince bir kan lekesi vardı.

Bir an bıçağı pantolonuna silmeyi düşündüyse de caydı ve toprağa saplayıp temizledi.

Uzaktan horozların ötüşü duyuluyordu. Hava değişti, gün ağarıyordu. Sabah yeli mangrovların arasından esiyor, koydaki suyu kabartıyordu. Küçük dalgalar kumsalı giderek artan bir hızla dövüyorlardı. Kino döşeği kaldırıp inciyi gömdüğü yerden çıkardı. Önüne koydu ve gözlerini dikti.

İnci son derece güzeldi, kusursuzdu. Mum ışığında parlıyor, ışıldıyordu. Ve inci güzelliğiyle büyüledi Kino'yu, sanki beynini yıkadı. Öyle tatlı, öyle yumuşaktı ki. Hem neler söz vermiyordu... Gelecek güvencesini, rahatını, güvenliğini yükümleniyordu. Sıcak ve duru yüzeyi onları hastalıktan koruyacak, aşağılanmalarına engel olacaktı. Açlığa karşı bir duvar örecekti. Kino inciye baktıkça bakışları yumuşadı, yüzü gevşedi. Küçük mum ışığı incinin parlak yüzeyine vurarak yansıyordu.

Şimdi Kino Denizaltı Türküsü'nü duyuyordu, denizin dibine yayılmış yeşilin ezgisini de. Juana kocasını gözlüyordu. Gülümsediğini görünce kendisi de gülümsedi, değil mi ki ikisi tek varlıktılar.

Ve umutla başladılar yeni güne.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Küçük bir kasabada oturan insanların birbirlerinin yaşamını en ince ayrıntılarına dek bilmesi şaşılacak şeydir. Eğer bir erkek, bir kadın, bir çocuk ya da bir bebek belli bir kalıpta yaşasa, sözgelimi duvarları yıkmadan, kimseyle dalaşmadan, üstelik tartışmadan yaşasa veya hastalanmasa, başkalarının erincini, dirliğini bozmasa, çok düzenli, hiç değişmeyen bir yaşam sürse o kişi yiter, adı duyulmaz olur. Ama eğer insan bu belli ve düzenli kalıbın dışına çıksa kasabanın sinirleri hızla çalışmaya başlar ve bu sinirler aracılığıyla haber kasabaya yayılır.

La Paz halkı da Kino'nun o gün incisini satacağı haberini sabah erken işte bu yolla duymuştu. Çalıdan yapılmış evlerde oturan komşuların hepsi biliyordu. İnci avcıları biliyor, Çinli bakkallar biliyordu. Kilisede de duyulmuştu, korodaki çocuklar herkese söylemişlerdi, rahibelere de. Kilise önündeki dilenciler için olay çok önemliydi, inci satıldıktan sonra Kino'nun şansından ilk meyveyi almayı tasarlıyorlardı. Ama olayla en çok ilgilenen inci tüccarlarıydı. Sabah olunca işyerlerini açmışlar, kara kadife ör-

tülü tepsilerini çıkarmışlardı. Herbiri incileri parmakları arasında yuvarlıyor, satın alma oyununda oynayacağı rolü düşünüyordu.

Kasaba halkı inci tüccarlarından herbirinin ayrı çalıştığını, balıkçıların getirdiği inciler için yarıştıklarını sanırdı. Bir zamanlar gerçekten de böyleydi. Kimileyin artırmaya konan güzel bir inciyi çok beğenen tüccar balıkçıya çokça para öderdi. Bu da savurganlıktan, delilikten öte bir şey değildi... Şimdi birçok kolu olan bir tek inci alıcısı vardı. İşyerlerinde oturmuş Kino'yu bekleyen tüccarlar inciye ne değer biçeceklerini, ne denli artıracaklarını, nasıl bir yol izleyeceklerini biliyorlardı. İnciye düşük değer biçseler ücretlerine ek bir para almayacaklardı, buna karşın hepsi de coşkuyla Kino'yu bekliyorlardı. Görevi bir malın fiyatını kırmak olan insan, fiyatı düşürdüğü oranda mutlu olur. Yeryüzünde her birey düşüncesi ne olursa olsun yaptığı işle yeteneğini kanıtlamaya çalışır. Hiç kimse yeteneğinin var olandan az sanılmasını istemez. Alacağı bir ödül, işinde yükselme umudu, bir iki övgü sözcüğü bile olmadığı halde inciyi en düşük değerde satın alan alıcı en başarılı ve en mutlu inci alıcısıdır.

O sabah güneş daha sıcaktı. Nem Körfez'den çekiliyor, kımıldayan boyunbağları gibi havada asılı kalıyordu. Öyle ki görüntüler titrek ve belirsizdi. Kasabanın kuzeyinde puslu bir görüntü vardı, ikiyüz mil uzaktaki bir dağın görüntüsü. Dağın yüksek yamaçları çam ağaçlarıyla örtülüydü, dorukta ise kayalar vardı.

Ve o sabah kanoların hepsi kumsaldaydı; balıkçılar inci avına çıkmamışlardı, çünkü çok önemli bir olaya tanık olmak, Kino incisini satarken orada bulunmak istiyorlardı.

Kıyıdaki çalıdan yapılmış evlerde oturan Kino'nun komşuları kahvaltı yaparken konuşuyorlar, inciyi kendileri bulsalar neler yapacaklarını tartışıyorlardı. Aralarından biri inciyi Roma'daki Papa'ya armağan edeceğini söylüyordu. Bir başkası bin yıllık atalarının ruhları için ayin düzenlemeyi düşünüyordu. İncinin satışından elde edeceği parayı La Paz yoksulları arasında üleştirmeyi tasarlıyordu bir üçüncüsü Bir dördüncüsü ise eline geçen parayla insanın aklına gelebilen her iyiliği yapmayı, özellikle de yoksullara yardım etmeyi amaçlıyordu. Ama bütün komşuların dileği aynı doğrultudaydı; birden eline geçecek para Kino'nun başını döndürmesin, kötü alışkılar edinmesin, yalnız kendine yararı olan açgözlü, katı yürekli bir varsıl olmasın istiyorlardı. Kino sevilen bir insandı. İnci onun iyi yanlarını yok etse yazık olurdu. «Ya, iyi yürekli Juana,» dediler, «Ya, güzel oğulları Coyotito ve daha doğacak olanlar... İncinin onları yok etmesi ne acı olur.»

Kino ile Juana o sırada yaşamlarının en coşkulu sabahını yaşıyorlardı. Bir de oğullarının doğduğu sabah böyle olağanüstüydüler. O gün gelecek günlerdeki yaşantılarını düzenleyen gün olacaktı. Bundan sonra bir olayın tarihinden söz ederken, «İnciyi satmadan iki yıl önceydi,» ya da, «İnciyi sattıktan altı ay sonraydı,» diyecek-

lerdi. Juana bunları düşünürken havaya baktı ve Coyotito'ya vaftiz için hazırladığı urbaları giydirdi, paraları olduğunda vaftiz etmeyi düşünüyorlardı. Juana saçını tarayıp ördü, uçlarına da birer küçük, kırmızı kurdele bağladı. Evlendiği gün giymiş olduğu etek ve bluzu giydi.

Hazırlandıklarında güneşin dörtte biri yükselmişti. Kino'nun ak giysileri eski püskü, ama temizdi; hem zaten son kez giyiyordu bunları. Yarın, belki de o gün öğleden sonra yenilerini alabilecekti.

Komşu evlerde oturanlar çalıdan yapılma duvarlarındaki yarıklardan Kino'nun kapısını gözlüyorlardı; onlar da giyinmiş, hazırlanmışlardı. Kino ve Juana ile birlikte incinin satışına gitmeleri düşünülerek alınmış bir karar değildi. Değil mi ki tarihsel bir an yaşanacaktı kendilerinin de orada bulunması olağandı, gitmemeleri için neden yoktu, hem dostluğa sığmazdı.

Juana atkısını özenle başına doladı, bir ucunu sağ dirseğinin altından geçirip sağ eliyle topladı, böylece kolunun altında oğluna uygun bir yer hazırlamıştı. Coyotito'yu öyle bir yerleştirdi ki çevreyi görebilecek, ilerde belki de anımsayabilecekti. Kino geniş kenarlı hasır başlığını giydi ve eliyle yerleştirdi. Evlenmemiş, sorumsuz, atılgan bir adam gibi arkaya ya da yana itmedi başlığını. Yaşlılar gibi dümdüz takmak da istemedi. Güçlü, ciddi ve saldırgan izlenimi bırakmak için biraz öne eğdi. İnsanın başlığı takış biçiminden çok şey anlamak olasıydı. Kino sandallarını ayağına geçirdi ve sırımları çekti.

İri inciyi eski ve yumuşak bir geyik derisi parçasına sardı, küçük deri bir keseye koydu ve gömleğinin cebine yerleştirdi. Kino battaniyesini özenle katladı, kıvrımlarını düzeltti, dar bir şerit halinde sol omzuna attı. Artık hazırdılar.

Kino evden çıkarken çok ciddiydi; Juana, Coyotito ile birlikte izledi onu. Körfez'deki suyun taşarak yıkadığı yoldan kasabaya yürürken komşular da onlara katıldı. Evler insan kusuyordu sanki; sürüyle çoluk çocuk kapılardan dışarı fırlıyordu. Ama olay çok önemli olduğundan Kino'nun yanında bir tek kişi yürüyordu, o da ağabeyiydi.

Juan Tomas kardeşini uyardı. «Çok dikkatli olmalısın, yoksa seni aldatırlar,» dedi.

Kino da katıldı ona, «Çok çok dikkatli.»

«Başka yerlerde ne değer biçildiğini bilmiyoruz,» dedi Juan Tomas. «Bize önerecekleri paranın incinin gerçek değeri olup olmadığını nasıl anlayacağız, öteki kasabalardaki alıcıların ne ödediğini bilmiyoruz ki.»

«Haklısın,» dedi Kino. «Ama nasıl bilebiliriz ki? Biz buradayız, oralarda değil.»

Kasabaya yaklaştıkça onları izleyen kalabalık da yoğunlaşıyordu ve Juan Tomas sinirleri bozulduğundan durmadan konuşuyordu.

«Sen doğmadan önce,» diyordu, «Ataların çıkardıkları inciler karşılığında daha çok para elde etmek için çare aramışlar. Sonunda incileri başkente götürüp satacak bir adam tutmaya karar vermişler.»

Kino başını salladı, «Biliyorum,» dedi. «İyi düşünmüşler.»

«Ve bir adam bulup incileri teslim etmişler,» dedi Juan Tomas. «Ama adam kasabadan ayrılmış ve bir daha dönmemiş. Sonra başkasını tutmuşlar. O da incilerle birlikte yitivermiş, ne gören olmuş, ne de duyan. Böylece inci avcıları bu yolun sağlıklı olmadığını görüp incilerini kasabadaki alıcılara satmayı yeğlemişler.»

«Biliyorum,» dedi Kino. «Babam anlatırdı. Aslında iyi düşünmüşler, ama dinimize aykırıymış, Peder öyle demişti. İncilerin yitimi de bu günahı işleyenlere Tanrı'nın verdiği cezaymış. Pederin anlattığına göre Tanrı her erkek ve kadını Evren diye nitelendirilen kalenin bir bölümünü korumakla görevlendirmiş. Kaleyi koruyan bu askerlerden kimilerin surların üzerinde, kimilerine ise karanlık duvarların dibinde görev vermiş. Herkes kendi yerinde kalmalı, kendi göreviyle yetinmeliymiş. Duvarların dibindekiler surlara koşmamalıymış, yoksa kale cehennem saldırısına uğrarmış.»

«O vaazı ben de dinlemiştim,» dedi Juan Tomas. «Peder her yıl verir aynı vaazı.»

İki kardeş kasabaya doğru yol alırken gözlerini kısmışlardı. Dört yüzyıldan beri babalarının, büyükbabalarının ve onların büyükbabalarının bakışları da böyleydi. Silahlı yabancıların topraklarına girip erki ele geçirdikleri gün başlamışlardı böyle bakmaya. Ve dört yüzyıl içinde Kino'nun halkı bir tek savunma şekli öğrenmişti, gözlerini kısmak, dudaklarını sıkıca kapa-

mak ve bir köşeye çekilmek. Çevrelerindeki duvarı hiç kimse yıkamıyor, duvarı aşıp dışarı çıkamıyordu.

Kalabalık ciddiyetle yol alıyordu. Günün önemini anlamışlardı. Büyükler ağlayan, bağırıp çağıran çocuklarını hemen susturuyorlar, itişip kakışmalarına, dövüşmelerine, birbirlerinin saçını çekiştirip şapka çalmalarına izin vermiyorlardı. O gün öyle önemli bir gündü ki, yürüyemeyen yaşlı bir adam iri yapılı yeğeninin omuzlarında izliyordu topluluğu.

Artık çalıdan yapılmış kulübeler bitmişti. Badanalı, taş yapıların bulunduğu daha geniş sokaklardan geçiyorlardı. Evlerin önünde dar kaldırımlar vardı. Kilisenin önünden geçerken bir gün önce olduğu gibi dilenciler yine katıldılar kalabalığa; bakkallar kapılara çıkarak baktılar; küçük içkievleri boşaldı ve sahipleri kapıyı kapatıp kalabalığa karıştılar. Güneş sokakları aydınlatıyor, en ufak taşların bile gölgesi yere vuruyordu.

Topluluğun çarşıya yaklaştığı haberi inci alıcılarına önceden ulaştı ve küçük karanlık işyerlerindeki tüccarlar dimdik oturmaya, uyanık olmaya çalıştılar. Hepsi birer kâğıt çıkarıp yazıp çizmeye başladılar, Kino geldiğinde bir işle uğraşıyor izlenimi bırakmak istiyorlardı. İncilerini çekmecelere yerleştirdiler, son derece güzel bir incinin yanında böyle sıradan şeyler bulunması doğru olmazdı. Kino'nun incisinin ne dendi iri ve kusursuz olduğunu duymuşlardı. İnci alıcılarının işyerleri dar bir sokakta toplanmıştı; pence-

relerde tahta parmaklıklar vardı, bunlar ışığın içeri girip aydınlatmasını engelliyorlardı, öyle ki işyerleri hemen hemen karanlıktı.

İriyarı bir tüccar koltuğunda oturmuş bekliyordu. İyi yürekli, babacan bir adamdı; gözleri dostça pırıldardı. Gün başlarken herkese iyi sabahlar diler, komşularıyla şakalaşırdı; tanıdık bir yüz gördüğünde içtenlikle elini sıkar, neşeyle konuşurken birden halanızın ölümünü anımsayıp gözleri yaşarır, acınıza ortak olurdu. Bu sabah masasının üzerindeki vazoya kırmızı bir amber çiçeği yerleştirmiş, önündeki kara kadife kaplı inci tepsisinin yanına koymuştu. Özenle tıraş olmuş, ellerini yıkamış, tırnaklarını parlatmıştı. Kapıyı ardına dek açmıştı güneş içeri girebilsin diye. Bir şarkı mırıldanıyor, sağ eliyle de gözbağcılık yapıyordu. Madensel bir parayı sağ elinin parmaklarının eklem yerlerinde ileri geri yuvarlıyor, döndürüyor, para bir görünüp, bir gözden yitiyordu, hem de göz açıp kapayıncaya dek; üstelik adam ne paraya, ne de parmaklarına bakıyordu. Kapıyı gözetliyor, burnunun altından şarkısını mırıldanıyordu; makineleşmiş parmakları ise şaşırmadan işlevlerini yapıyorlardı. Sonra ağır adımlarla yaklaşan topluluğun ayak seslerini işitti. Sağ elinin parmakları daha hızlı çalışmaya başladılar ve Kino kapıda görününce para bir kez daha parlayıp gözden yitiverdi.

«Günaydın, dostum,» dedi iriyarı adam. «Yardımcı olabilir miyim?»

Kino'nun gözleri güneş ışınlarıyla kamaştığından işyerinin loşluğuna birden alışamamış,

kısılmıştı. Ama alıcı bir yandan gülümserken, bir yandan da gözlerini kırpmadan, acımasızca dik dik bakıyordu ona, tıpkı bir atmaca gibi. Ve masanın altındaki sağ eli madensel parayla gizlice oynuyordu.

«Bir incim var,» dedi Kino. O görkemli inciden sıradan bir şeymiş gibi söz etmesi Kino'nun yanında duran ağabeyi Juan Tomas'ın hoşuna gitmemişti. Komşular kapıda birikmiş içersini gözetliyorlardı; kimi çocuklar görebilmek için pencere parmaklıklarına tırmanmışlar, kimileri de kalabalığın arasından emekleyerek geçip el ve dizleri üzerinde izliyorlardı.

«Bir incin var demek,» dedi alıcı. «Kimileyin düzineyle getirirler. Peki, görelim bakalım şu incini. Değerince para vereceğime emin olabilirsin.» Masanın altındaki parmakları artık çılgınca oynuyorlardı parayla.

Kino inciyi sunuş biçiminin sonucu etkileme açısından çok önemli olduğunu içgüdüsüyle sezmişti. Deri keseyi ağır ağır çıkardı, yumuşak ve kirli geyik derisini yine ağır ağır aldı içinden; sonra birden koca inciyi kara kadife kaplı tepsiye yuvarladı, aynı anda da gözlerini alıcının yüzüne dikti. Ancak o yüzdeki anlatım hiç mi hiç değişmedi. Kino adamın sağ elinin işlevini artık yapamaz olduğunu göremedi kuşkusuz. Para tüccarın elinden kayarak kucağına düştü ve parmakları kenetlenerek yumruk oldu. Sonunda gevşeyen sağ elini ortaya çıkardı. İşaret parmağıyla iri inciye dokundu ve kara kadifenin üzerinde yuvarladı. Sonra başparmağıyla işaretpar-

mağı arasında tutarak kaldırdı, gözlerine yaklaştırdı ve havada fırıldak gibi çevirdi.

Kino soluğunu tuttu. Komşular da soluklarını tuttular ve fısıldaştılar, «İnceliyor —Daha değer biçmedi— Ederini söylemedi.» Bu tümceler ağızdan ağıza geçerek en arkada bulunanlara bile ulaştı.

Şimdi alıcının eli başlıbaşına bir kişi olmuştu sanki. O el iri inciyi yeniden tepsiye attı, işaretparmağı küçümsemek amacıyla inciyi şöyle bir dürttü ve şişman adamın yüzünde umutsuz ve aşağılayıcı bir gülümseme belirdi.

«Üzgünüm, dostum,» dedi omuzlarını kaldırarak, incinin değersiz oluşunun kendi suçu olmadığını anlatmak istiyordu sanki.

«Çok değerli bir inci bu,» dedi Kino.

Tüccar inciye bir fiske attı, inci tepsinin kıyısına çarparak geri sıçradı.

«Delinin altınını duymuşsun umarım,» dedi. «Bu inci de işte o altına benziyor, çok iri. Kim satın alır ki bunu? Böyle şeylerin satılabileceği bir işyeri bile yok. Tek özelliği görülmemiş bir şey olması. Şaşkınlığını anlıyorum, dostum, bunu değerli bir inci sanmıştın, ama değil, üzgünüm.»

Kino'nun yüzü karmakarışık oldu. «Yeryüzünün en güzel incisi bu!» diye haykırdı. «Hiç kimse böyle bir inci görmemiştir.»

«Tam tersi,» dedi alıcı. «Çok kaba, hantal. Az bulunduğu için ilgi çekici olabilir. Ha, belki müze alır da deniz kabuğu dermesine katar. Uzun sözün kısası bu inciye bin pesa veririm.»

Kino'nun yüzü gerildi, öfkesini gizlemedi. «Bu inci ellibin pesa eder,» dedi. «Sen de biliyorsun bunu, ama beni dolandırmak istiyorsun.»

Topluluk alıcının biçtiği değeri duyunca homurdanmaya başladı. Şişman adam halkın tepkisini görünce korktu.

«Beni böyle suçlamamalısın,» dedi hemen. «İnceledim ve bin pesa edeceği kanısına vardım. Sen bir de öteki alıcılara sor. İşyerlerine gidip göster incini, ya da istersen onları buraya çağırayım, böylece seni aldatmadığımı anlarsın. Oğlum, baksana!» diye çağırdı. Çırak arka kapıdan başını uzatınca da, «Hemen git, komşulardan birkaçını buraya çağır. Nedenini söyleme sakın, yalnızca benim adıma gelmelerini rica et,» dedi. Sağ eli yeniden masanın arkasına geçerek cebinden başka bir madensel para çıkardı ve eklem yerlerinde ileri geri oynatmaya, çevirmeye başladı.

Kino'nun komşuları yeniden fısıldaşmaya başladılar. Korktukları başlarına gelmişti. Gerçi inci çok iriydi, ama olağandışı bir rengi vardı; kuşkulanmışlar, böyle olacağını kestirmişlerdi. Her şeye karşın bin pesa da yabana atılacak para değildi. Yoksul bir adam için önemli bir varlık sayılırdı. Daha dün hiç parası yokken bugün birden eline bin pesa geçmesi hiç de kötü sayılmazdı.

Ama Kino öyle düşünmüyordu, gergindi, öfkeliydi. Şansı yerlerde sürünüyordu; ortalıkta kurtlar dolaşıyor, akbabalar döneniyordu. Çevresini saran kötülük giderek yoğunlaşıyordu. Yal-

nızdı, korunmasızdı, kimse de ona yardım etmiyordu. Kötülük Türküsü'nü duyuyordu. Kara kadife kaplı tepsinin üzerinde duran inci parıldıyor, iriyarı tüccar gözlerini ondan ayıramıyordu.

İnci alıcılarından üçü kapıya yanaşınca kalabalık bir an duraksadı, sonra yana çekilerek yol verdi. Şimdi hiç kimse konuşmuyordu, adamların yapacakları bir hareketi, söyleyecekleri bir sözü kaçırırım korkusuyla ağzını bile açmıyordu. Kino da sessizdi, uyanık olmaya çalışıyordu. Sırtına birinin dokunduğunu duydu ve döndü. Juana'nın gözlerine baktı. Başını öne çevirdiğinde güçlenmiş, gücü yenilenmişti.

Tüccarlar ne birbirlerine ne de inciye baktılar. Masanın arkasında oturan adam konuştu.

«Gördüğünüz şu inciye bir değer biçtim. Ama sahibi önerdiğim paranın incinin gerçek değeri olmadığını ileri sürüyor. Sizden şunu... şu şeyi incelemenizi rica ediyorum. Ne düşündüğünüzü herkesin önünde açıklayın. Görüyorsun,» dedi Kino'ya dönerek, «Önerdiğim parayı söylemiyorum.»

Çok zayıf bir adam olan ilk tüccar inci ancak o sırada gözüne ilişmiş izlenimini vermeye çalıştı. Eline aldı, başparmağı ile işaretparmağı arasında tuttu, evirip çevirdi, inceledi, sonra küçümseyerek tepsiye fırlattı.

«Bu tartışmaya girmek istemiyorum,» dedi soğuk bir sesle. «Hiçbir öneride bulunmayacağım, çünkü inciyi beğenmedim, satın almak da

istemiyorum. Bu koca şeye inci demek için bin tanık gerek.» İnce dudaklarını bükmüştü.

İkinci tüccar aldı inciyi; ufak tefek, utangaç bir adamdı. Dikkatle inceledi, sonra cebinden bir büyüteç çıkarıp biraz da onunla baktı.

«Camdan yapılanlar bundan daha iyi,» dedi. «Bu tür inciler çok yumuşaktırlar, tebeşire benzerler. Birkaç ay içinde rengi solar ve inci çürür. Bak istersen.» Büyüteci Kino'ya uzatarak nasıl bakılacağını gösterdi ve Kino o güne dek hiçbir incinin yüzeyini büyütülmüş olarak görmediğinden şekiller karşısında çok şaşırdı.

Üçüncü tüccar inciyi Kino'nun elinden aldı. «Böyle şeyler seven ve satın alan birini tanımıyorum,» dedi. «Ben beş yüz pesa öneriyorum, altı yüz pesaya da satarım.»

Kino öfkeyle incisini adamın elinden aldı. Yeniden geyik derisine sardı ve gömleğinin cebine yerleştirdi.

Masanın arkasında oturan adam konuştu bu kez. «Aptallık olacak, ama ilk önerim hâlâ geçerli. Bin pesaya ne dersin?» diye sordu. Kino inciyi çoktan kaldırmıştı.

«Beni dolandırmaya çalışıyorsunuz,» dedi Kino kızgınlıkla. «İncimi burada satmayacağım; başka kasabalara, kentlere götüreceğim. Başkente gideceğim.»

Tüccarlar bir an birbirlerine baktılar. Oynadıkları oyunda çok ileri gitmişler, pazarlığı becerememişlerdi. İnciyi Kino'dan alamayınca cezalandırılacaklarını biliyorlardı. Masanın arka-

sında oturan tüccar, «Hadi bin beş yüz olsun,» dedi.

Ama Kino sırtını onlara dönmüştü bile. Kalabalığın arasından kendine yol açıp ilerledi. Kulakları uğulduyordu, nabzı yükselmiş, yüreği göğsünden fırlayacak gibiydi. Toplananları itiştiriyor, uzun adımlarla yürüyordu. Juana onu izliyor, yetişmek için koşuyordu.

Akşam olunca komşular çalıdan yapılmış kulübelerine çekildiler. Bir yandan kuru fasulye ile ekmekten oluşan yemeklerini yerken, bir yandan da sabahki olayı tartışıyorlardı. Bilmiyorlardı, anlamıyorlardı demek ki; Kino'nun incisini son derecede güzel ve kusursuz sanmışlardı, çünkü daha önce o denli iri bir inci hiç görmemişlerdi ve tüccarlar kuşkusuz kendilerinden daha iyi tanıyorlardı incileri.

«Dikkat ettiniz mi,» diyorlardı. «Adamlar birbirleriyle hiç konuşmadılar, tartışmadılar, ama sonuçta aynı yargıya vardılar. Üçü de incinin değersiz olduğunu söylediler.»

«Ya öyle konuşmak üzere önceden anlaştılarsa!»

«Eğer gerçek dediğin gibiyse biz yaşamımız boyunca aldatılıyoruz demektir.»

«Kino bin beş yüz pesayı alsa iyi ederdi,» dediler kimileri. Hiç de azımsanacak para değildi çünkü. O denli çok parayı Kino nerede görmüştü? Doğrusu inatçı bir aptaldı o. Ya bir de gerçekten başkente gidip de incisine alıcı bulamazsa.

«Üstelik kasabadaki tüccarlara da meydan

okudu,» dediler başkaları. Onlar Kino'nun incileriyle bir daha hiç ilgilenmeyecek, satın almayacaklardı. Belki de Kino kendi elleriyle sonunu hazırlamış, kendini yok etmişti.

«Kino yürekli bir adam,» dedi kimi komşuları. «Kino haklı, davranışından hepimiz ders almalıyız, onunla övünmeliyiz.»

Kino evinde, yatağının üzerine bağdaş kurdu. İncisini ocak taşlarından birinin altına gömmüştü. Gözlerini hasır döşeğe dikti, bir süre sonra çaprazlama örgüler kafasında dans etmeye başladılar. Kendi dünyasını yitirmiş, bir başkasını da elde edememişti. Korkuyordu. Yaşamı boyunca evinden hiç uzaklaşmamıştı. Tanımadığı insanlardan, bilmediği yerlerden korkardı. Başkent dedikleri, hiç görmediği o yabansı devden ürkerdi. Oraya varmak için sulardan geçmek, dağlar aşmak, en az bin mil yürümek gerekirdi ve her mil korkunçtu. Ne var ki Kino eski dünyasını yitirmişti, yeni bir dünyaya tırmanmak zorundaydı. Gelecek için kurduğu düşler gerçekleşmeliydi, yok edilemezdi. Üstelik «Başkente gideceğim,» demişti. Sözünde durmalı, gitmeliydi. Karar vermekle başkente giden yolun yarısını aşmış oluyordu zaten.

İnciyi gömerken Juana Kino'yu izlemişti. Sonra Coyotito'yu temizlerken ve emzirirken de gözlerini kocasından ayırmamıştı. Şimdi de akşam yemeği için mısır ekmeğini hazırlıyordu.

Juan Tomas içeri girdi ve Kino'nun yanına bağdaş kurup oturdu, uzun süre konuşmadı. Sonunda Kino sordu.

«Başka ne yapabilirdim? Hepsi birer dolandırıcı.»

Juan Tomas kardeşini onaylarcasına başını salladı. Kendisinden büyük olduğu için Kino ağabeyine akıl danışıyordu.

«Bilemiyorum,» dedi Juan Tomas. «Doğduğumuz andan tabuta girdiğimiz güne dek dolandırıldığımızı hepimiz biliyoruz, ama iyi kötü yaşıyoruz işte. Sen yalnız inci tüccarlarına değil, yıllardır süregelen düzene, yaşam biçimine başkaldırdın. Korkuyorum Kino, senin adına korkuyorum.»

«Açlıktan başka korkacak neyim var?» diye sordu Kino.

Ama Juan Tomas başını sallarken düşünceliydi.

«Hepimiz her şeyden korkmalıyız. Diyelim ki sen haklısın —diyelim ki incin çok değerli— oyun bitecek mi sanıyorsun?»

«Ne demek istiyorsun?»

«Bilmiyorum,» dedi Juan Tomas. «Ama senin için kaygılanıyorum. Üzerinde yürüdüğün yol yeni ve nereye gittiğini bilmiyorsun.»

«Yürüyeceğim, hem de koşarak yürüyeceğim bu yolda,» dedi Kino.

«Evet,» dedi Juan Tomas. «Yürümelisin. Ama başkentte farklı koşullar bulacağını sanmıyorum. Burada hiç değilse dostların var, ben varım, kardeşin. Orada yapayalnız olacaksın.»

«Peki, ne yapabilirim, sen söyle!» diye haykırdı Kino. «Bu adamlar kıyıcı, haksızlık ediyorlar. Oğlumun şansına saldırıyorlar, geleceğini

yok etmeye çalışıyorlar. Dostlarım beni koruyacaklar, bana yardım edecekler.»

«Sana yardım etmek onların erincini bozmadığı sürece ancak,» dedi Juan Tomas ve ayağa kalktı. «Tanrı seni korusun!»

«Tanrı seni de korusun,» dedi Kino, ağabeyine bakmadan; ağzından dökülen sözcükler öyle soğuktu ki kendisi bile ürpermişti.

Juan Tomas gittikten sonra daha uzun süre Kino yatağında oturdu. Uyuşukluk çökmüştü üstüne, biraz da umutsuzluğa düşmüştü. Her yol kapalı görünüyordu. Kulaklarmda yalnızca düşmanın türküsü çınlıyordu. Aklı geriye, halkının verdiği armağana gitti, o insanlar Kino'nun sevincine de üzüncüne de ortak olmuşlardı.

Geceyi dinliyor, her sesi duyuyordu. Ağaç dallarına konmuş kuşların uykulu cıvıltısını, kedilerin aşk mırıltısını, kumsalı yıkayan dalgaların sesini, enginlerin fısıltısını duyuyordu. Sular çekilirken kıyıya vuran yosunların keskin kokusu geliyordu burnuna. Çalı çırpının canlandırdığı ateşin göz kamaştırıcı yalazları yatağın üzerinde oynaşan şekiller çiziyordu.

Juana kocasını izlerken kaygılıydı. Onu iyi tanırdı, yapacağı en büyük yardım konuşmamak, ama yanından da ayrılmamaktı. Düşmanın Türküsü'nü kendisi de duyuyormuşçasına Aile Türküsü'nü mırıldanarak ona karşı savaşıyor, ailesinin bütünlüğünü, güvenliğini, sıcaklığını korumaya çalışıyordu. Coyotito'yu kollarına aldı, kötülükleri uzak tutmak için oğlunun yüzüne bakarak söyledi şarkısını. O karanlık türkünün

gözdağı vermesine, korkutmaya çalışmasına aldırmıyor, sesi giderek daha güçlü, yürekli çıkıyordu.

Kino yerinden kımıldamadı, yemek de istemedi. Bakışları değişmişti, kendinden geçmiş gibiydi. Açıkgöz, uyanık düşmanın kulübenin dışında olduğunu duyuyordu, kimi karanlık, emekleyen şeyler dışarı çıkmasını bekliyorlardı. Ürkütücü bir gölge ona meydan okuyor, savaşmaya çağırıyordu. Sağ elini gömleğinin altına sokup bıçağını yokladı; gözleri büyüdü, ayağa kalkıp kapıya yöneldi.

Juana kocasını durdurmak istedi, elini kaldırdı ve ağzı korkudan açık kaldı. Bir dakika boyunca Kino gözlerini karanlığa dikti, sonra dışarı çıktı. Juana saldırıyı duydu, boğuşmayı da. Bir an korkudan donakaldı, dudakları bir kedininki gibi gerildi. Coyotito'yu yere bıraktı. Ocaktan bir taş alıp dışarı fırladı, ama boğuşma bitmişti. Kino yerde yatıyor, ayağa kalkmaya çalışıyordu, yanında da hiç kimse yoktu, yalnızca gölgeler, dalgaların sesi ve enginlerin fısıltısı. Ancak kötülük dört yanlarını sarmıştı; bahçeyi çevreleyen çitin arkasına gizlenmişti, kulübenin yanına çömelmişti, havada çark ediyordu.

Juana taşı yere bıraktı, kollarını Kino'ya dolayıp ayağa kalkmasına yardım etti, eve gidene dek destek oldu. Alnından aşağı kan süzülüyordu. Yanağında, kulağından çenesine doğru derin bir kesik vardı; derin, kanayan bir bıçak yarası. Bilincini kısmen yitirmiş gibiydi, başı bir

yandan öbür yana sallanıyordu. Gömleği yırtılmış, pantolonu aşağı düşmüştü. Juana kocasını yatağa oturttu, yüzünde pıhtılaşmaya başlayan kanı eteğiyle sildi. Küçük bir testiyle pulque getirdi, içsin diye. Kino olayı usundan kovmak için durmadan başını sallıyordu.

«Kimdi?» diye sordu Juana.

«Bilmiyorum,» dedi Kino. «Görmedim.»

Şimdi Juana toprak kabla su getirmiş, kocasının yüzündeki yarayı temizliyordu, o ise şaşkın şaşkın gözlerini boşluğa dikmişti.

«Kino, kocam,» dedi Juana ve Kino gözlerini karısına çevirdi. «Beni duyuyor musun?»

«Duyuyorum,» dedi duygusuzca.

«Kino, bu inci kötülüğün ta kendisi. O bizi yok etmeden biz onu yok edelim. İki taş arasına koyup ezelim. Atalım, denize atalım, geldiği yere gönderelim. Kino, bu inci kötülük getiriyor, kötülük!»

O konuştukça Kino'nun gözlerindeki ışıltı geri geldi, öfkeyle parladılar, kasları gerildi, istemi depreşti.

«Yo,» dedi. «Savaşacağım, yeneceğim! O inci bizim tek şansımız. Almaya çalışıyorlar.» Yumruğunu döşeğe indirdi. «Ama kimseye bırakmayacağım onu,» dedi. Sonra gözlerindeki öfke silindi, sevgiyle Juana'nın omzunu okşadı. «İnan bana,» dedi. «Ben güçlü bir erkeğim.» Yüzündeki anlam değişmişti.

«Gün ağarınca sandalımıza binip denize açılırız, sonra dağları aşıp başkente varırız, sen ve

ben. Kimse dolandıramayacak bizi. Bana, erkeğine güven.»

«Kino,» dedi Juana boğuk bir sesle. «Korkuyorum. Bir erkek de öldürülebilir. Beni dinle, inciyi denize atalım.»

«Sus,» dedi Kino öfkeyle. «Kes sesini. Ben erkeğim, diyorum sana.» Juana sustu, çünkü kocası öyle buyurmuştu.

«Biraz uyuyalım,» dedi Kino. «Alacakaranlıkta yola çıkacağız. Benimle gitmekten korkmuyorsun, değil mi?»

«Yo,» dedi.

Kino'nun bakışları sıcaktı, karısının yanağını okşadı, «Uyuyalım artık,» dedi.

BEŞİNCİ BÖLÜM

İlk horoz ötmeden ay gökyüzünde iyice yükselmişti. Kino gözlerini açtı, yanında bir kımıltı duymuştu, ama kendisi kımıldamadı. Yalnızca gözleriyle karanlığı kolaçan etti. Çalıdan yapılmış evin deliklerinden içeri sızan donuk ay ışığında Juana'nın sessizce yataktan kalktığını gördü. Ocağa yaklaştı. Öyle özenli çalışıyordu ki ocak taşını kaldırırken bile hemen hemen hiç ses çıkarmadı. Sonra bir gölge gibi kapıya yöneldi. Asma yatağın yanında durarak bir an Coyotito'ya baktı ve kulübeden dışarı çıktı.

Kino öfkelendi, öfkesi köpürüp taştı. Ayağa fırladı ve sessizce karısını izlemeye başladı. Tez tez kıyıya yürüyen Juana'nın ayak seslerini duyabiliyordu. Öfkeden kuduruyor, tepesi atıyordu. Juana bahçeyi çevreleyen çiti aştı. Küçük kaya parçalarının üzerinde tökezleye sendeleye yürüyor, suya ulaşmaya çalışıyordu. Birden kocasının geldiğini anladı ve koşmaya başladı. İnciyi atmak için kolunu kaldırınca Kino üzerine atıldı, kolunu yakalayıp inciyi elinden aldı. Yüzüne bir yumruk indirince Juana kayaların üzerine kapaklandı, bir de tekme attı. Donuk ay

ışığında dalgaların karısına çarptığını, eteğinin yüzdüğünü, su çekilince de bacaklarına yapıştığını görüyordu.

Kino bir süre dişlerini gıcırdatarak baktı karısına. Yılan gibi tıslıyordu. Juana ise büyümüş, ama korkusuz gözlerle bakıyordu kocasına, tıpkı kasabın önüne uzanmış kesilmeye hazır bir koyun gibi. Kino'nun usundan geçenleri anlamıştı,öldürmek istiyordu. Varsın öldürsün, diye düşündü. Karşı koymayacak, sesini bile çıkarmayacaktı. Ve Kino'nun öfkesi dindi, yerini tiksinti aldı. Sırtını dönerek kumsalı geçti, evine yöneldi. Duyguları karmakarışık olmuştu.

Tam çiti geçip bahçeye girmişti ki hızla yaklaşan bir gölge gördü. Hemen bıçağına sarıldı ve insana benzeyen karaltıya sapladı. O sırada bıçağı elinden alındı ve dizüstü düştü, sonra yere serildi. Açgözlü parmaklar giysilerini araştırıyor, her yanında çılgınca dolaşıyordu. Ve inci elinden düştü, yolaktaki küçük bir taşın ardına gizlendi. Ay ışığında parlıyor, göz kamaştırıyordu. Juana sürünerek çıktı sudan, kayalardan kurtulup güçlükle kumsala attı kendini. Yüzü uyuşmuştu, Kino'nun tekmelediği yer ağrıyordu. Bir süre dizlerinin üzerinde durmaya çalıştı, ıslak eteği gövdesine yapışmıştı. Kino'ya hiç kızmıyordu. «Ben bir erkeğim,» demişti. Bu sözlerden Juana çok şey anlıyordu, kocası yarı tanrı, yarı deliydi. Gücünün dağları, denizleri aşmak için yeterli olduğunu sanıyordu. Juana kadınlara özgü bir duyguyla biliyordu ki dağ ve deniz kendilerini yenmeye çalışan insanı öldürürler,

boğarlar, ama bunu Kino'ya anlatamıyordu. Zaten onu erkek yapan, yarı tanrı, yarı deli yapan da bu özellikti. Ancak Juana bir erkeğe gereksinme duyuyordu. Erkekle kadın arasındaki bu değişik özelliklere şaşırmasına karşın erkeksiz yaşayamazdı. Bu özellikleri tanıyor, kabulleniyordu. Kuşkusuz kocasını izleyecek, hep yanında olacaktı, tersini düşünmek olası değildi. Kimileyin de kadının mantığı, uyarıları, koruma duygusu erkeği güç durumlardan kurtarırdı. Ayağa kalkmaya çalışırken canı çok acıyordu, avuçlarını kıyıya vuran küçük dalgalara batırıp tuzlu suyla yaralı yüzünü yıkadı, sonra da sürünerek kumsaldan kulübeye doğru tırmanmaya başladı.

Güneyden gelen küme küme bulutlar gökyüzünü sarmıştı. Donuk ay kimileyin bulutların ardına gizleniyor, kimileyin ortaya çıkıyordu; öyle ki Juana yürürken yolunu bir an görebiliyor, bir an karanlıkta kalıyordu. Sırt ağrısından iki büklüm olmuştu, başı öne eğikti. Çiti geçip bahçeye girerken ay bulutların ardındaydı. Bir saniye sonra ay ortaya çıkınca yolaktaki taşın arkasına yuvarlanmış iri incinin parıltısını gördü. Hemen diz çöküp, aldı. Ay yine bulutların karanlığına gömüldü. Juana bir süre dizlerinin üzerinde kaldı, düşünüyordu. Başladığı işi bitirmeli miydi? Kıyıya dönüp inciyi denize atmalı mıydı? O düşünürken ay bulutların arasından sıyrılıp ortalığı aydınlattı ve Juana yerde uzanmış iki insan karaltısı gördü. İleriye atıldı. Biri

Kino'ydu. Öteki bir yabancıydı, boğazından koyu renkli, parlak bir sıvı sızıyordu.

Kino güçlükle kımıldayabiliyordu. Kolları, bacakları tıpkı ezilmiş bir böceğinkiler gibi yerinden kalkmıyordu. Bir şeyler mırıldanıyor, ama ne dediği anlaşılmıyordu. Juana o anda artık eski yaşantılarına dönmenin bir düş olduğunu anladı. Yolakta bir ölü, yanında da Kino'nun bıçağı vardı. Juana inciyi bulmadan önceki yaşamlarından, eski mutlu günlerinden hep bir şeyler kurtarmaya çalışmış, ne var ki başaramamıştı. O günlere yeniden dönmek olası değildi. Bunu bildiği için geçmişi geride bıraktı, şimdi kendilerini kurtarmaktan başka yapacak şey yoktu.

Ağrılarını unutmuştu, artık yavaş değildi devinimleri. Yolaktaki ölüyü hızla sürükleyerek çalıların arasına gizledi. Kocasına yaklaşarak yaş eteğiyle yüzünü sildi. Kino yavaş yavaş kendine geliyordu.

«İnciyi aldılar, yitirdim onu,» diye mırıldandı. «Bitti, her şey bitti. İnciyi yitirdim.»

Juana kocasını hasta bir çocukmuşcasına avutuyordu.

«Sus,» dedi. «İncin burada. Yolakta bir taşın arkasında buldum. Beni duyuyor musun? İncin burada. Anlıyorsun, değil mi? Bir adam öldürdün. Kaçmalıyız buradan. Bizi arayacaklar, izleyecekler, anlıyor musun? Gün ağarmadan buralardan gitmiş olmalıyız.»

«Bana saldırdılar,» dedi Kino güçlükle. «Kendimi korumak için vurdum.»

«Dünü anımsamıyor musun?» diye sordu

Juana. «Kendini savunabilir misin sanıyorsun, kasabadaki tüccarları unuttun mu? Bu sözlerinin ne yararı olur?»

Kino derin bir soluk aldı ve güçsüzlüğüyle savaştı.

«Haklısın,» dedi. «Kendimi savunamam.» İstemi depreşti ve yeniden bir erkek oldu.

«Eve git ve Coyotito'yu getir,» dedi. «Ne kadar mısır varsa hepsini getir. Ben de sandalı suya indireyim de hemen gidelim.»

Bıçağını aldı ve ayağa kalktı. Sendeleyerek kumsala doğru yürüdü, sandalının yanına vardı. Ay ışığı ortalığı aydınlatınca kanonun dibinde koca bir delik açılmış olduğunu gördü. Şiddetli bir öfkeyle dağlandı yüreği. Ailesinin üzerine karanlık çökmüştü. Düşmanın Türküsü geceyi sarmış, dalgaların mırıltısını susturup çığlık atıyor, ezgiler mangrovlara asılı kalıyordu. Büyükbabasından kalan kano, kim bilir kaç kez boyanmış o kano yarılmıştı. Aklın almayacağı kadar büyük bir kötülük yapılmıştı. Bir insan öldürmekten daha da kötüydü bir kano öldürmek. Çünkü kanonun oğulları olmazdı, kendini savunamazdı ve yaralı bir kano iyileşemezdi. Şimdi Kino'nun öfkesine bir de acı eklenmişti. Acıyla gerilmiş, hayvanlaşmıştı; gizlenecek, saldıracak, yalnız kendisini ve ailesini korumak için yaşayacaktı. Başındaki ağrıyı duymuyordu bile. Kulübesine giden yolda hızla yürümeye başladı. Komşularından birinin kanosunu almak aklına bile gelmemişti. Böyle bir şey kano delmekten daha da büyük kötülüktü Kino'ya göre.

Horozlar ötmeye başladı, tan yeri neredeyse ağaracaktı. Ocaklardan çıkan duman çalıdan yapılmış kulübelerin duvarlarından dışarı sızıyor, mısır ekmeğinin kokusu havada yayılıyordu. Kuşlar çalıların arasından seğirtirken ötüşüyorlardı. Ay ışığı iyice donuklaşmış, gücünü yitirmişti. Bulutlar güneyde yoğunlaşıyorlardı. Hızı arada bir yükselen yel Körfez'e doğru esiyor, fırtına kopacağını haberliyordu, hava durmadan değişiyordu.

İvecen adımlarla evine yürüyen Kino'nun yüreğini şimdi dalga dalga sevinç kaplıyordu. Artık düşünceleri karmakarışık değildi, çünkü yapılacak tek şey vardı. Kino'nun eli önce gömleğinin iç cebindeki iri inciye gitti, sonra da yine gömleğinin altında asılı duran bıçağını yokladı.

Biraz ilerde ateşe benzer bir parlaklık gördü; aradan bir, iki saniye geçmeden yalazlar gökyüzüne doğru kükredi ve yolak aydınlandı. Kino fırladı, koşmaya başladı, yanan kendi eviydi, biliyordu. Ve iyi biliyordu ki çalıdan yapılma bu evler birkaç dakikada yanıp yerle bir olurdu. Evine koşarken biri de ona doğru geliyordu: Juana'ydı, Coyotito'yu kucağına almış, Kino'nun omuzlarını örttüğü battaniyeyi de sıkıca kavramıştı. Çocuk ürkmüş, inliyordu. Juana çok korkmuş, gözleri yuvalarından uğramıştı. Kino evinin yanıp kül olduğunu gördü, karısına hiçbir şey sormadı, çünkü biliyordu. Juana yine de anlattı.

«Didik didik her yanı aramışlar, yeri kaz-

mışlar, çocuğun beşiğini bile devirmişler... Ev yıkıntıya dönmüştü, ben içeriye girer girmez de ateşe verdiler.»

Yanan evden yükselen yalazlar Kino'nun yüzünü aydınlattı.

«Kimdi?» diye sordu dişlerinin arasından

«Bilmiyorum,» dedi Juana. «Karanlık insanlar.»

Şimdi komşular evlerinden dışarı fırlıyorlardı. Oraya buraya düşen kıvılcımları izliyor, üzerlerine basıp söndürüyor, kendi evlerini kurtarmaya çalışıyorlardı. Kino birden korkuya kapıldı. Aydınlık korkutmuştu onu. Yolağın yanında, çalıların arasında uzanan ölüyü anımsadı. Juana'yı kolundan çekti ve yalazların aydınlatmadığı bir evin gölgesine sığındılar; artık ışıktan çekiniyordu. Bir an düşündü, sonra karanlık yerleri izleyerek kardeşi Juan Tomás'ın evine vardı. Kapıdan girip Juana'yı da içeri çekti. Dışarda çocuklar çığlık atıyor, komşular bağrışıyorlardı, çünkü onlar Kino, Juana ve Coyotito'nun da yanan evde olduğunu sanıyorlardı.

Juan Tomas'ın evi hemen hemen Kino'nun evinin aynısıydı; zaten bütün çalıdan yapılma evler birbirine benzerdi. Hepsinin duvarlarından içeriye ışık ve hava sızardı, öyle ki Juana ile Kino köşede otururken gökyüzüne çıkan yalazları görebiliyorlardı. Yalazlar çılgınca, öfkeyle yükseliyorlardı. Sonra damın çöküşünü gördüler ve yangın birden söndü, tıpkı birden başladığı gibi. Dostlarının ağlayışlarını, haykırışlarını, Apolonia'nın acı çığlıklarını duyabiliyorlardı.

Apolonia ölenin en yakın kadın akrabası olarak ağıt okumaya başladı.

Bir ara Apolonia başındakinin eski atkısı olduğunu sezdi ve yeni, güzel atkısını almak üzere eve koştu. Duvarın dibindeki kutuyu araştırırken Kino'nun sesini duydu. «Apolonia, ağlama, bize bir şey olmadı.»

«Nasıl geldiniz buraya?» diye sordu.

«Şimdi hiçbir şey sorma,» dedi Kino. «Hemen git, Juan Tomás'ı buraya getir, başka kimseye de sakın bir şey söyleme, bizim için son derece önemli.»

Apolonia bir an durdu, elleri umarsızca önüne düştü. «Olur, kardeşim,» dedi sonra.

Birkaç dakika içinde Juan Tomás geldi. Bir mum yaktı ve korkudan bir köşede çömelen Kino ile Juana'nın yanına gitti.

«Apolonia, kapıya göz kulak ol. Kimseyi içeri alma,» dedi.

Juan Tomás Kino'dan büyüktü, buyururcasına sordu:

«Anlat, kardeşim, ne oldu?»

«Karanlıkta saldırıya uğradım,» dedi Kino. «Ve boğuşurken adamı öldürdüm.»

«Kimi?» diye sordu Juan Tomás.

«Bilmiyorum, çok karanlıktı, göremedim. Zaten her şey, her yer karanlık; yanım, yörem karanlık.»

«Hep şu inci yüzünden,» dedi Juan Tomás «İncide uğursuzluk var. Satmalıydın onu, satıp kurtulmalıydın uğursuzluktan. Belki hâlâ satabilir ve eski erincine kavuşabilirsin.»

«Nasıl olur, canımdan daha değerli olan onurumu kırdılar, aşağıladılar beni. Kanımı deldiler, evimi yaktılar, üstelik çalıların arasında da bir ölü var. Artık kurtuluş umudu yok. Bizi saklamalısın, kardeşim.»

Kino dikkatle ağabeyine bakıyordu. Birden gözlerinin kaygıyla dolduğunu gördü ve önerisini geri çevirir korkusuyla atıldı. «Çok değil, yalnızca bir gün,» dedi. «Aradan bir gün geçip de akşam olana dek, karanlık basınca gideriz.»

«Saklayacağım sizi,» dedi Juan Tomás.

«Sizi güç durumda bırakmak istemem,» dedi Kino. «Biliyorum, artık bir cüzzamlı gibiyim. Geceleyin kaçacağım ve kurtulacaksınız.»

«Sizi koruyacağım,» dedi Juan Tomás ve karısına seslendi. «Apolonia, kapıyı kapa. Kino'nun burada olduğunu sakın kimseye söyleme.»

Gün boyunca dört duvar arasında ses çıkarmadan oturdular. Komşuların kendilerinden söz ettiğini duydular. Duvarlardaki aralıklardan onları izlediler; küllerin arasında kemiklerini arıyorlardı. Sandallarının da parçalandığı haberini duyan dostlarının nasıl beyinlerinden vurulmuşa döndüklerini gördüler. Juan Tomás kuşku uyandırmamak için arada bir dışarı çıkıp komşuların arasına katılıyordu. Kino, Juana ve Coyotito'nun başına neler gelmiş olabileceği konusunda düşüncelerini söylüyordu.

«Güneye gitmiş olmalılar. Başlarına dolanan kötülüklerden kurtulmak için kıyı boyunca kaçmış olmalılar,» dedi aralarından birine.

«Kino denizden kopamaz. Başka bir sandal-

la denize çıkmış olmalı,» dedi bir dostuna. «Apolonia üzüntüsünden hastalandı.»

O gün yelin hızı giderek arttı. Dalgalar Körfez'i dövmeye, kıyıdaki otları koparmaya başladılar. Yel çalıdan yapılmış evlerin aralıklarından içeri giriyordu. Denize açılan bir sandalın güvenlikte olamayacağı apaçık ortadaydı.

«Kino gitti. Sandalla çıktıysa eğer çoktan boğulmuştur,» diyordu Juan Tomás bu kez de. Her dışarı çıkışında komşularından bir şeyler ödünç alıp dönüyordu. Küçük bir hasır sepet dolusu kırmızı fasulye, su kabağından yapılmış bir kapla pirinç, kurutulmuş biber ve tuz getirmişti. Sonra bir de bıçak getirdi, kırk beş santimetre uzunluğunda ve ağırdı; küçük bir balta gibi, hem araç, hem de silahtı. Bıçağı gören Kino'nun gözleri parladı, alıp okşadı, başparmağıyla keskin olup olmadığını yokladı.

Yel Körfez'e doğru eserken suyu köpürtüyor, apak yapıyordu. Kıyıdaki mangrovlar ürkmüş sığır sürüleri gibi suya dalıp çıkıyorlardı. Karadan yükselen kum ve toz denizin üzerindeki bulut kümelerine asılıyordu. Bir süre sonra yel bulutları sürükledi, gökyüzü durulaştı, kum ve toz kar gibi savrulmaya başladı.

Akşam yaklaşırken Juan Tomás kardeşiyle uzun uzun konuştu.

«Nereye gideceksin?» diye sordu.

«Kuzeye,» dedi Kino. «Kuzeyde kentler olduğunu duymuştum.»

«Sakın kıyıyı izleme,» dedi Juan Tomás.

«Kıyıyı araştırmak üzere harekete geçiyorlar. Kentteki tüccarlar peşini bırakmayacak, seni her yerde arayacaklar. İncin hâlâ yanında mı?»

«Yanımda,» dedi Kino. «Saklayacağım. Birine armağan edebilirdim, ama etmedim. Başıma bela olmasına karşın saklayacağım, çünkü bu inci benim yaşamım.» Bakışlarında neler okunmuyordu ki, inat, öfke, kıyıcılık...

O sırada Coyotito ağladı, Juana onu susturmak için bir ninni mırıldanmaya başladı.

«Yel esmesi iyidir,» dedi Juan Tomás. «Ayak izleriniz belli olmaz.»

Karanlık basınca ayrıldılar evden. Ay henüz yükselmemişti. Juana Coyotito'yu sırtına yerleştirmiş, atkısıyla da iyice sarmıştı ve çocuk yanağını annesinin omzuna dayamış uyuyordu. Bebeği saran atkının bir ucu Juana'nın burnunu koruyor, sağlığa dokunan havayı solumasını engelliyordu. Juan Tomás kardeşine sarıldı ve iki yanağından öptü.

«Tanrı seni korusun,» dedi, sözleri ölümü anımsatıyordu. «İnciyi hâlâ yanında tutacak mısın?»

«Bu inci artık benim canım, ruhum, onurum,» dedi Kino. «Onsuz her şeyimi yitiririm. Tanrı seni de korusun.»

ALTINCI BÖLÜM

Yel giderek azışmıştı; kum, küçük taş ve çubuklar oraya buraya savruluyordu. Juana atkısına, Kino battaniyesine sıkıca sarıldılar burunlarını da iyice örtüp yola çıktılar. Yel bulutları sürükleyip götürmüştü, karanlık gökyüzünde yıldızlar çok soğuk görünüyorlardı. İkisi de dikkatle yürüyor, ses çıkarmamaya çalışıyorlardı. Kentin merkezinden sakınmışlardı, çünkü uykusu kaçmış biri onları görebilirdi; karanlıkta en ufak kımıltı göze çarpardı. Kentin çevresindeki yoldan geçerek kuzeye yöneldiler -Kino yıldızlara bakarak saptadı yönünü- ve toprak bir yola saptılar. Bu yol onları Kutsal Meryem'in bulunduğu Loreto köyüne götürecekti.

Yel estikçe kum savruluyor, Kino'nun ayak bileklerine çarpıyordu. Kino mutluydu, çünkü arkalarında iz kalmadığına emindi. Yıldızlardan gelen ışık yürüdükleri dar yolu aydınlatıyordu. Kendisini izleyen Juana'nın ayak seslerini duyuyordu. Hızlı, ama sessiz yürüyor, Juana ona yetişmek için koşmak zorunda kalıyordu.

Kino'da kimi eski duygular, yıllarca öncesinin halkına özgün duygular uyandı. Geceleyin

gezinen karaltılar, karanlık korkutuyordu onu; içinde hayvanca bir şeyler kıpırdıyordu. Önlemli, aynı zamanda saldırgandı. Geçmişte halkının duydukları şimdi Kino'da uyanmıştı. Yel arkadan esiyor, yıldızlar yolunu aydınlatıyorlardı. Yel çalıların arasından ıslık çalıyordu. Kino ile Juana saatlerdir tekdüze yürüyorlardı. Hiç kimseyle karşılaşmamış, kimseyi görmemişlerdi. Sonunda ay sağ yanlarından yükselmeye başladı. Tepeye ulaşınca da yel dindi ve ortalık yatıştı.

Şimdi önlerinde uzanan dar yolu görebiliyorlardı. Araba tekerleklerinin bıraktığı derin izler yer yer kumla dolmuştu. Yel dindiğinden ayak izleri kalacaktı, neyse ki kasabadan oldukça uzaktaydılar, belki artık hiç kimse onları izleyemeyecekti. Kino bir tekerleğin bıraktığı izde yürüyor, Juana da peşinden gidiyordu. Sabahleyin kasabaya giden büyük bir araba yoldan geçince ayak izlerini silecekti.

Gece boyunca aynı hızla yürüdüler. Bir ara Coyotito uyandı, Juana onu kucağına aldı, uyuyana dek de kollarında taşıdı. Geceye özgü kötülükler çevrelerinde dolaşmaya başlamıştı. Çakallar uluyor, çalıların arasından katıla katıla gülüyorlardı sanki; başlarının üzerinde dönen baykuşlardan kimileri ince çığlıklar atıyor, kimileri tıslıyorlardı. Sonra iri bir hayvan çalıları çatırdatarak, hantal hantal yürüyerek geçti yanlarından. Kino hemen uzun bıçağının sapını kavradı ve gerektiğinde bıçağın kendilerini koruyacağını bir kez daha duydu.

İnci türküsü Kino'nun kulaklarında utkuyla

çınlıyor, ardından da Aile Türküsü'nün ezgilerini duyuyordu; giydikleri sandalların kumda çıkardıkları ses de bu türkülere karışıyordu. Bütün gece hiç durmadan yol aldılar. Tan ağarırken Kino yolun kıyısında gün boyunca gizlenebilecekleri bir yer aradı, az sonra da buldu. Sık ağaçların örttüğü küçük bir sığınaktı sanki, daha önce bir geyik saklanmış olmalıydı. Juana hemen yere oturup oğlunu emzirmeye başladı. Bu arada Kino yola döndü. Bir dal kırıp yoldan sığınağa dek bıraktıkları ayak izlerini yok etti.

Güneşin ilk ışınlarıyla birlikte bir tekerlek gıcırtısı duydu. Sığınakta gizlenerek gözetledi, öküzlerin çektiği iki tekerlekli bir araba kasabaya gidiyordu. Araba gözden yitince yola çıkarak inceledi ve tekerleklerin ayak izlerinin üzerinden geçip yok ettiğini gördü. Juana'nın yanına dönerken bir yandan da kırdığı dal parçasıyla kendi ayak izini siliyordu.

Juana Apolonia'nın verdiği mısır ekmeğini uzattı kocasına, bir süre sonra da uykuya daldı. Kino uyumuyordu, yerde oturmuş, toprağa dikmişti gözlerini. Karıncaları izliyordu. İvecen hayvancıklar uzun bir sıra oluşturmuş, ayağının yanından yürüyorlardı. Kino ayağını kaldırıp yollarını kesti. Bu kez karıncalar ayağına tırmanıp yürümeye devam ettiler, Kino kımıldamadan izledi onları.

Güneş yükseldikçe ortalığı ısıtıyordu. Körfeze yakın değillerdi artık, öyle ki hava kuru ve sıcaktı. Çalılar ısınınca çevreye reçine koku-

su yayılmıştı. Juana uyandığında güneş tepedeydi. Kino ona zaten bildiği kimi şeyler anlatıyor, uyarılarda bulunuyordu.

«Şuradaki ağaçlar var ya, onlardan sakınmalısın,» dedi parmağıyla gösterirken. «Dokunmamalısın. Ola ki dokunur, sonra da elini gözüne götürürsen kör olursun. Kanayan ağaca da yaklaşma sakın, bak, işte surada. Bir dal koparacak olsan al kan akar ve yıkıma uğrarız.» Juana ses çıkarmadan dinledi; yalnızca başını sallıyor, biraz da gülümsüyordu, çünkü anlattıklarının tümünü zaten biliyordu.

«Bizi izleyecekler mi?» diye sordu. «Bizi bulmaya çalışacaklar mı?»

«Çalışacaklar,» dedi Kino. «Bizi kim bulursa o alacak inciyi. Oh, eminim, arayacaklar.»

«Belki tüccarlar haklıydı,» dedi Juana. «Kim bilir, belki inci değersizdi. İriliği bizi yanıltmış olamaz mı?»

Kino uzanıp gömleğini aldı, inciyi çıkardı. Güneş ışınlarının pürüzsüz yüzeyde oynamasını sağladı, ta gözleri kamaşana dek.

«Yo,» dedi. «Yanılmıyoruz. Eğer değersiz olsaydı onu bizden çalmaya çalışmazlardı.»

«Sana saldıran kimdi, gördün mü? Yoksa tüccarlar mıydı?»

«Bilmiyorum,» dedi. «Görmedim.»

Kino inciye bakıyor, düşlerini görmeye çalışıyordu.

«Satınca ilk işim tüfek almak olacak,» dedi ve parlayan yüzeyde tüfek görmeye çalıştı, ancak yerde boylu boyunca uzanmış karanlık bir

gövde gördü, boğazından koyu kan sızıyordu. Hemen ekledi:

«Önce büyük bir kilisede evleneceğiz.» İncide Juana'nın yumruklanmış yüzünü, karanlıkta sürünerek eve gelişini gördü.

«Oğlumuz okuma - yazma öğrenecek,» dedi kendinden geçerek. Bu kez Coyotito'nun ilaçtan şişmiş ve kızarmış yüzünü gördü.

Kino inciyi yeniden gömleğinin cebine yerleştirdi. Şimdi inci türküsü uğursuzca çınlıyordu kulaklarında ve kötülük türküsüyle karışıyordu, sanki iç içeydi.

Sıcak güneş toprağı iyice ısıtmıştı. Öyle ki Kino ile Juana çalıların gölgesine çekilmişlerdi. Boz renkli kır kuşları da gölgelerde dolaşıyorlardı. Kino sıcaktan iyice gevşemişti. Gözlerini şapkasıyla örttü, sineklerden korunmak için de battaniyesini yüzüne çekti ve uyuyuverdi.

Ama Juana uyumadı. Taş gibi sessizdi, durgundu. Kino'nun yumruğunu indirdiği ağzı hâlâ şişti. İri sinekler çenesindeki yaranın çevresinde dolanıp duruyorlar, ama o aldırış etmiyor, bir gözcü gibi kımıldamadan oturuyordu. Coyotito uyandığında önüne aldı, kollarını oynatmasını, tekme atışını izledi. Çocuk anasının yüzünde gülümseme belirene dek güldü, konuştu. Juana yerden bir dal alıp gıdıkladı oğlunu, sonra da bohçasında taşıdığı sudan biraz içirdi.

Kino uykusunda kımıldadı, düş görüyor, sayıklıyordu. Ellerini dövüşürcesine oynatmaya başladı. Sonra inledi ve birden kalkıp otuçdu, gözleri faltaşı gibi açılmıştı, burun delikleri hız-

la açılıp kapanıyordu. Dikkatle dinledi çevreyi, ama salt enginlerin fısıltısını duydu.

«Ne oldu?» diye sordu Juana.

«Sus,» dedi Kino.

«Düş görüyordun?»

«Belki de,» dedi, ama artık uyuyamadı. Juana'nın verdiği mısır ekmeğini yerken bile arada bir çiğnemeye ara verip dinliyordu. Sinirliydi, omzunun üzerinden çevreye bir göz attı, sonra bıçağını tuttu, ağzını eliyle yokladı. Bebek ses çıkarınca da,

«Sustur şunu,» dedi. «Sustur Coyotito'yu, sesini çıkarmasın.»

«Niçin, ne oldu ki?» diye sordu Juana.

«Bilmiyorum,» dedi Kino.

Yeniden dinledi, gözlerinde hayvanca bir parıltı belirmişti. Usulca ayağa kalktı; çalıların arasından sürünerek yola dek yürüdü, ama yola çıkmadı. Bir ağacın dibine uzandı, geldiği yolu gözetlemeye başladı.

Ve o sırada kımıltılar gördü. Gövdesi katılaştı, başını aşağı indirip yere düşmüş bir dalın altından gözlemeye devam etti. Uzakta üç karaltı gördü, ikisi yayan, biri atlıydı. Onların ne olduklarını anlamıştı, korkudan tepeden tırnağa titredi. Uzakta olmalarına karşın yayaların ağır ağır yürüdüklerini, yere eğilip kalktıklarını görebiliyordu. İşte, biri durmuş toprağı inceliyordu. Bunlar iz sürücülerdi, kayalık dağlarda bile koyunların izini bulabilirlerdi. Av köpekleri denli duyarlıydılar. Gelirken ya yoldaki tekerlek izinden dışarı çıkmış olsalardı... De-

nizden uzakta yaşayan bu insanlar, bu avcılar için kırık bir dal, küçük bir kum, ya da toz kümesi çok önemli ipuçlarıydı. Onların arkasında, at sırtında olan adamın yüzü görünmüyordu, burnunu battaniye ile örtmüştü. Atın eyerinde bir tüfek vardı, güneşte pırıldıyordu.

Kino uzandığı yerde en az bir ağaç dalı kadar katılaşmıştı, güçlükle soluk alıyordu. Bir dal parçasını sürterek ayak izlerini yok ettiği yere ilişti gözleri, bu bile iz sürücülerin dikkatini çekebilirdi. Kara avcılarını iyi tanırdı. Avlanma yetenekleri yardımıyla küçük av düzenlenen ülkelerde geçimlerini kolaylıkla sağlayabilirlerdi. Ve şimdi de Kino'yu avlamaya çıkmışlardı. Yerde hayvan gibi seğirtiyor, bir şey bulduklarında çömelip inceliyorlardı. Atlı ise kaygıyla bekliyordu.

O sırada avcılar birden coşkulandılar, tıpkı iz bulmuş tazılar gibi. Kino yavaşça bıçağını çekti, hazırlandı. Ne yapması gerektiğini biliyordu. Eğer dal parçasıyla yok etmeye çalıştığı izi bulsalardı beklemeden atlıya saldıracak, öldürecek, sonra da tüfeğini alacaktı. Başka çare yoktu. Adamlar giderek yaklaşıyorlardı. Kino ayak parmaklarıyla küçük çukurlar kazdı, böylece birden saldırabilecek, ayakları kaymayacaktı. Şimdi gizlendiği yerden çok az şey görebiliyordu.

Öbür yandan Coyotito neşeli mırıltılarını sürdürüyordu. Juana nal sesleri duyunca oğlunu susturmak için hemen kucağına aldı, atkısının altına soktu ve emzirmeye başladı.

Avcılar daha da yaklaşmışlardı, Kino kırık

dalın altından yalnızca atın ve adamların bacaklarını görebiliyordu. Esmer, nasırlı ayaklarını, eski püskü ak giysilerini görüyordu. Eyerin derisinin gıcırtısını, mahmuzların şakırtısını duyuyordu. Avcılar Kino'nun dal parçasını sürterek gizlemeye çalıştığı yere geldiler ve incelemeye başladılar. Atlı da durdu. At başını gökyüzüne doğru kaldırdı ve dilinin altındaki gem tıkırdadı, sonra da horuldamaya başladı. Bu kez avcılar dönüp atı incelemeye, kulaklarını izlemeye koyuldular.

Kino soluk almıyordu, sırtı kamburlaşmış, kol ve bacak kasları gerilmişti, üst dudağında ter damlacıkları vardı. Avcılar bir süre eğilip yolu incelediler, sonra yavaş yavaş yürüdüler, bir yandan da araştırıyorlardı. Atlı onları izliyordu. Kimileyin ivecen, kimileyin ağır adımlarla yürüyorlar, durup bakıyorlar, sonra yine kuş gibi seğirtiyorlardı. Geri döneceklerdi, Kino emindi. Dönüp dolaşacaklar, inip kalkacaklar, arayacaklar ve er geç saklandığı yeri bulacaklardı.

Geriye kaydı, bir süredir uzandığı yerde bıraktığı izi yok etmeyi denemedi bile. Çünkü yok edemeyeceğini iyi biliyordu, öyle çok kanıt vardı ki, kırık dallar, yerinden oynatılmış taşlar, küçük çukurlar... Kino korkuya kapıldı, ne yapacağını bilemiyordu. Avcılar izini bulacaklardı, emindi. Öyleyse tek kurtuluş yolu vardı, kaçmak. Saklandığı yerden çıktı, sessizce Juana ile Coyotito'nun yanına gitti. Juana gözlerini ko-

casına dikti, bakışlarıyla neler olduğunu soruyordu.

«Neredeyse izimizi bulurlar,» dedi. «Kaçalım!»

Sonra umutsuzluğa kapıldı. Yüzü kardı, bakışları donuklaştı, kaçmanın umar olmadığını düşünüyordu. «En iyisi teslim olmak, sanırım,» dedi.

Juana birden ayağa fırlayıp Kino'nun koluna sarıldı.

«İnciyi aldıktan sonra seni öldürürler,» diye haykırdı boğuk boğuk. «Onların çaldığını gidip söyleyesin diye mi sağ bırakacaklar seni?»

Kino'nun eli yavaşça gömleğinin altına girip inciyi yokladı.

«Bulacaklar onu,» dedi kısık bir sesle.

«Kaçalım!» dedi Juana. «Kaçalım!»

Kino yanıt vermeyince devam etti. «Beni sağ bırakırlar mı sanıyorsun? Ya oğlumuzu, onu sağ bırakırlar mı sanıyorsun?»

Juana'nın dürtüsü Kino'yu etkiledi; dudakları gerildi, gözlerini yine öfke bürüdü. «Kaçalım!» dedi. «Dağlara gidelim. Oralarda izimizi bulamazlar belki.»

Kino çılgına dönmüştü. Birkaç kap su ve biraz yiyecekten oluşan bohçayı toparlayıp sol eline aldı, uzun bıçağını da sağ eline. Çalıları iterek Juana'nın geçmesi için yol açıyordu Batıya, kayalık dağlara gidiyorlardı. Dolaşık fundaların arasından koşarak geçiyorlar, kaçıyorlardı. Kino geçtiği yolu gizlemeye çalışmıyordu artık. Taşları ayağıyla oraya buraya fırlatıyor,

bodur ağaçların yapraklarına çarpıyor, döküyordu. Tam tepede bulunan güneş zaten kurumuş, çatlamış olan toprağı daha da kurutuyordu, öyle ki bitkiler bile çatırdıyor, sanki güneş ışınlarına başkaldırıyorlardı. Önlerinde çıplak granit dağlar sıralanmıştı, aşınma sonucu oluşan molozların arasından gökyüzüne doğru yükseliyorlardı. Kino yükseğe, daha yükseğe koşuyordu, tıpkı kovalanan hayvanlar gibi.

Bu topraklar kuraktı, yalnızca su depolayabilen kaktüsler ve kökleri çok derinlere ulaşıp su emen, çok az suyla yetinen fundalar yetiştirdi. Ayaklarının altında toprak değil, ufalanmış kaya parçaları, sivri köşeli kübik taşlar vardı. Taşların arasında kuru ot demetleri görünüyordu, bu otlar bir yağmurla filizlenir, tohum döküp kururlardı. Kertenkeleler yanlarından geçen aileyi izliyor, sonra küçük başlarını öbür yana çeviriyorlardı. Kimileyin iri bir erkek tavşan korkup kaçıyor, en yakın kayanın ardına gizleniyordu. Kurak topraklardan sonra önlerinde yükselen kayalık dağlar Kino ve Juana'ya serinlik veriyor, «Hoş geldiniz,» diyordu.

Ve Kino kaçıyordu. Başına neler geleceğini biliyordu. Az sonra avcılar yanıldıklarını, yanlış yolda olduklarını anlayacak, geri döneceklerdi. Araştıracak ve kısa sürede Kino ile Juana'nın gizlendiği geyik sığınağını bulacaklardı. Ondan sonrası avcılar için işten bile değildi. Yerinden oynatılmış taşlar, dökülmüş yapraklar, kırılmış dallar, ayaklarının kayıp aşındırdığı yerler onları ele verecekti. Kino adamları gözünde

canlandırabiliyordu; izlerini bulan avcıların sabırsızlandıklarını görebiliyordu, peşlerinden giden atlı durgundu, çünkü şimdilik yapacağı bir şey yoktu. Onun işi inciyi bulduktan sonra başlayacaktı, Kino'nun ailesini öldürecekti. Oh, kötülük türküsü kulak zarını patlatacak derecede yükselmişti, sonra boğucu sıcakla ve yılanların tıslayışıyla karıştı. Artık Kino'yu tepeden tırnağa etkileyecek denli güçlü değildi, ama ağusunu gizlice yüreğine akıtıyordu, yürek atışları ise türkünün ritmiydi.

Yol dikleşmeye başlamıştı ve dağa tırmandıkça kaya parçaları giderek büyüyorlardı. Artık avcılardan epeyce uzaktaydılar. Biraz dinlendiler. Kino iri bir kaya parçasına tırmandı, geriye dönüp donuk topraklara baktı, ancak düşmanlarını göremedi, at sırtındaki uzun boylu adamı bile. Juana iri kayanın gölgesine çömeldi. Su kabını çıkarıp Coyotito'nun dudaklarına dayadı, çocuğun kurumuş dili suyu istekle emmeye başladı. Kino yanlarına dönünce Juana başını kaldırdı ve kocasının ayak bileklerine baktığını gördü, taşlardan, çalılardan kesilmiş, tırmalanmıştı. Hemen eteğini çekiştirerek örttü, sonra suyu Kino'ya uzattı, ama o istemedi. Juana'nın yorgun yüzünde gözleri pırıl pırıl parlıyordu. Kino çatlamış dudaklarını diliyle ıslattı.

«Juana,» dedi. «Ben yoluma devam edeceğim, siz saklanacaksınız. Onları peşimden dağlara sürükleyeceğim. Avcılar beni izlerken siz kuzeye gideceksiniz, Loreto, ya da santa Ro-

salia'ya. Sonra eğer kaçabilirsem yanınıza geleceğim. Başka çıkar yol yok.»

Juana bir an kocasının gözlerine baktı. «Yo,» dedi. «Seninle geleceğiz.»

«Yalnız olunca daha hızlı giderim,» dedi sertçe. «Benimle gelirsen Coyotito'yu daha büyük tehlikeye atmış olursun.»

«Hayır,» dedi Juana.

«Ayrılmak zorundayız. Sağduyulu olalım, hem ben öyle istiyorum,» dedi Kino.

«Seninle geliyoruz,» dedi Juana.

Belki cayar diye Kino karısının yüzüne baktı, gözlerinde duraksama ya da korku aradı, ancak hiçbirini bulamadı. Umarsızca omuzlarını silkti, ama karısından güç almıştı, Juana'nın parlak gözleri yüreklendirmişti Kino'yu. Yeniden yola koyulduklarında korkuları dinmişti.

Dağa tırmandıkça yerin şekli hızla değişiyordu. Derin çatlakların arasından uzun granit kayalar yükseliyordu. Kino ayak izi kalmayacak çıplak taşların üzerinde yürüyor, bir çıkıntıdan ötekine atılıyordu. Avcılar izini bir kez yitirince dönüp dolaşacaklar, yeniden bulmaları epeyce uzun sürecekti. Öyle ki düz bir yol izlemiyor, bir o yana, bir bu yana gidiyordu; kimileyin güneye sapıyor, orada bir işaret bırakıp yine çıplak taşların üzerinden geri dönüyordu. Artık yol enikonu dikleşmişti, soluğu kesiliyordu.

Güneş alçalmaya başlamıştı, dağın çıplak taş çıkıntılarına doğru iniyordu. Kino yönünü karanlık ve gölgeli bir yarığa çevirmişti. Uzak-

ta bir yeşillik gördü, çok uzaktaydı, ancak su bulma olasılığı oralara gitmeye değerdi. Hem bu yarığı aşınca öteki sıradağlara giden bir yol bulabilirlerdi belki, o dağlardaki kayalar yürümeye elverişliydi. Aslında yeşilliğe doğru gitmemesi gerekirdi, çünkü avcılar da onun gibi düşünebilirlerdi. Ne var ki boş su kapları böyle düşünmesini engelliyorlardı. Ve güneş alçalırken Kino ile Juana yarığa doğru dik yamacı tırmanmaya çalışıyorlardı.

Yükseklerde, boz renkli, çatık kaşlı bir tepenin altında taşların arasında küçük bir su kaynağı vardı. Yazın dağın gölgeli yerlerinde korunabilen kar kümeleri bu kaynağı besliyorlardı. Arada sırada kaynak kurur, yalnızca çıplak kayalar ve kuru otlar görünürdü. Sonra yine soğuk, duru bir su fışkırmaya başlardı. Yoğun yağmurlardan sonra ise coşar, apak köpüklü bir akarsu olup dağdan aşağı çağlardı, ama genellikle küçük, cılız bir dereydi. Kaynadığı yerde küçük bir göl, otuz metre aktıktan sonra bir göl daha oluşturuyordu. Bu göl de taşıyor, dere başka göller oluşturarak ta molozlara dek yoluna devam ediyor, sonra da yitiyordu. Zaten oraya ulaşana değin biraz susuz hava, biraz da kuru bitkiler suyunu emiyor, dereyi iyice cılızlaştırıyorlardı. Millerce öteden hayvanlar su içmek için bu küçük göllere geliyorlardı, yabanıl koyunlar, geyikler, pumalar, ayılar, fareler...

Gün boyunca çalıların arasında uçuşan kuşlar geceleyin dağ yarığının basamaklarındaki bu gölcüklere gelirlerdi. Cılız derenin yanında yö-

resinde, kök tutacak denli toprak biriken yerlerde bitki yetişirdi, yabanıl üzüm, küçük palmiyeler, baldırıkara, amber çiçeği, uzun kamışlar. Göllerde kurbağalar yaşar, dipte ise su solucanları sürünürlerdi. Suyu seven her canlı buraya gelirdi. Kediler burada avlanır, avlarının tüylerini çevreye saçar, sonra da kanlı dişlerinin arasından su içerlerdi. Bu küçük göller sularından ötürü hem yaşam veren, hem de yaşam söndüren yerlerdi.

Derenin molozlu çölde yitmeden önce birikip bir gölcük oluşturduğu son basamak taşlı ve kumlu bir düzlüktü. Göle gelen su ancak bir parmak kalınlığındaydı, ama gölü doldurmaya, eğreltiotlarını yeşil tutmaya yetiyordu. Yabanıl asmalar kayalara tırmanabiliyor, her tür küçük bitki burada yaşama olanağı buluyordu. Seller gölün kıyısında küçük bir kumsal oluşturmuşlardı, yaş kumda su teresi yetişiyordu. Kumsalda su içmeye, avlanmaya gelen hayvanların ayak izleri vardı.

Güneş kayalık dağların ardında gözden yiterken Kino ile Juana da sarp yamacı tırmanmış ve sonunda suya varmışlardı. Bulundukları yerden hem güneş ışınlarıyla kavrulan çölü, hem de çok uzakta mavi Körfez'i görebiliyorlardı. Çok yorgundular, yürümekten bezmişlerdi. Juana diz çöküp önce Coyotito'nun yüzünü yıkadı, sonra kaba su doldurup oğluna içirdi. Coyotito da bitkindi, huysuzlanıyordu, annesi emzirmeye başlayana dek de ağlayıp durdu.

Kino da çok susamıştı, duru sudan uzun sü-

re kana kana içti. Suyun kıyısına uzanıp oğlunu emziren Juana'yı izledi. Az sonra suyun üzerinden aşıp aktığı basamağın ucuna gidip dikkatle uzakları gözlemeye başladı. Gözleri bir noktaya takıldı ve kaskatı kesildi. Avcıları görmüştü, düzlükteydiler; birer benek gibi gözüküyorlardı, ya da tezcanlı karıncalar gibi, arkalarında da daha iri bir karınca vardı.

Juana kocasına bakmak için döndü, gerginleştiğini görünce yavaşça sordu:

«Neredeler?»

«Akşama doğru burada olurlar,» dedi Kino. Başını kaldırıp suyun geldiği sarp yarığa baktı. «Batıya gitmeliyiz,» dedi. Gözleriyle yarığın arkasındaki kaya çıkıntısını araştırdı ve boz renkli çıkıntıdan dokuz-on metre yüksekte aşınma sonucu oluşan bir dizi mağara gördü. Sandallarını çıkardı ve tırmanmaya başladı. Ayak parmaklarıyla çıplak kayaları sıkıca kavrıyor ve mağaraların içine bakıyordu. Hepsi de aşağı yukarı bir, birbuçuk metre derinlikteydiler. Şiddetli rüzgârın etkisiyle oluşan oyuklardı bunlar ve içeriye doğru biraz çukurlaşıyorlardı. Kino en geniş oyuğa girdi, uzandı, dışardan görünmesine olanak yoktu. Hemen Juana'nın yanına döndü.

«Şu oyuğa çıkmalısın. Orada saklanırsak belki bizi bulamazlar,» dedi.

Juana hiçbir şey sormadan su kaplarını ağızlarına dek doldurdu. Kino karısının mağaraya tırmanmasına yardım etti, sonra da bohçayı yukarı çıkardı. Juana oyuğun girişine çö-

rup onu izlemeye başladı. Kino kumda bıraktıkları izleri yok etmeye çalışmıyordu artık. Suyun yanından fundalık bir kayaya tırmanıyor, bir yandan da yolunun üzerindeki eğreltiotlarını, yabanıl asmaların dallarını kırıyordu. Otuz, kırk metre ilerledikten sonra geri döndü. Mağaranın yerini bir kez daha gözden geçirdi. Kaya çıkıntısından mağaraya giden hiçbir geçit yoktu. Ve yukarı tırmanıp Juana'nın yanına oturdu.

«Onlar yolu izleyip yukarı çıkınca biz aşağı sıvışır, düzlüğe ineriz. Yalnız oğlan sesini çıkarır diye korkuyorum. Dikkat et de ağlamasın.»

«Ağlamayacak,» dedi Juana ve oğlunun yüzünü kendininkine yaklaştırdı ve gözlerinin içine baktı. Coyotito da ciddi ciddi ona baktı.

«Oğlumuz neler olduğunu anlıyor,» dedi Juana.

Şimdi Kino mağaranın girişinde uzanmış, çenesini çapraz yaptığı kollarına dayamıştı. Dağın mavimtırak gölgesini izliyordu, çalılarla kaplı çölden ta Körfez'e dek uzanıyordu. Düzlüğe alacakaranlık çöküyordu.

Avcılar gecikmişlerdi, belli ki izini bulmakta güçlük çekiyorlardı. Sonunda küçük göle vardıklarında hava hemen hemen kararmıştı. Şimdi üçü de yayandılar, çünkü at bu sarp yamaca tırmanamazdı. Yukardan cılız birer karaltı gibi görünüyorlardı. Avcılar gölün kıyısındaki kumsalda dolaştılar ve bıraktığı izlerden Kino'nun fundalık kayaya tırmanıp yükseklere gittiğini sandılar. Tüfekli adam oturup dinlen-

meye çalıştı. Ötekiler su içtikten sonra yanına çömeldiler. Karanlıkta sigaralarının ucu parlayıp söndü. Sonra bir şeyler yediler ve konuştular, ama Kino'ya yalnızca mırıltıları ulaşıyordu.

Artık karanlık çökmüştü. Dağ yarığından her yer kapkara görünüyordu. Gölden su içmeye gelen hayvanlar insan kokusu alınca geri döndüler.

Kino arkasında bir fısıltı duydu. Juana sessiz olması için yalvarıyordu Coyotito'ya. Oğlu ağlıyordu, duyulmasın diye Juana atkısıyla bebeğin başını örtmüştü, böyle olduğunu Kino Coyotito'nun sesinden anlıyordu.

Kumsalda bir kibrit çakıldı ve bir an süren aydınlıkta Kino avcıların uyumuş olduğunu gördü, köpek gibi kıvrılmışlardı. Üçüncü adam gözcülük yapıyordu. Kibrit ışığında tüfeğin parıltısını da gördü. Ve kibrit söndü. Ama gördükleri resim gibi gözlerinin önündeydi hâlâ. Kıvrılıp uyuyan avcıları, kumda oturan adamı ve dizlerinin arasında duran tüfeği görebiliyordu. Kino sessizce mağaraya döndü. Juana'nın gözleri yıldızları anımsatıyordu. Sürünerek karısına sokuldu ve yanağından öptü.

«Bir tek yol var,» dedi.

«Ama seni öldürürler.»

«Eğer önce tüfekli adama saldırsam,» dedi Kino. «Önce ona saldırmalıyım. Ötekiler uyuyorlar.»

Juana'nın eli atkısının altından Kino'nun kolunu kavradı.

«Yıldızların ışığında ak giysilerin görünür.»

«Görünmez,» dedi Kino. «Ay yükselmeden gitmeliyim.»

Birkaç tatlı söz söylemek istedi, ama beceremedi. «Beni öldürülerse sakın sesini çıkarma. Onlar buradan gidince de doğru Loreto'ya git.»

Kino'nun bileğini tutan Juana'nın eli titredi.

«Başka seçeneğimiz yok,» dedi Kino. «Ancak böyle kurtulabiliriz, yoksa sabahleyin bulurlar bizi.»

«Tanrı seni korusun,» dedi Juana, sesi titriyordu.

Kino karısına daha da yaklaştı, iri gözlerini görebiliyordu. El yordamıyla oğlunu aradı ve başını okşadı. Sonra Juana'nın yanağına dokundu, genç kadın soluğunu tuttu.

Mağaranın girişinde Juana Kino'nun ak giysilerini çıkardığını gördü. Kirli ve paramparça olmalarına karşın gecenin karanlığında dikkat çekebilirlerdi. Esmer derisi Kino'yu daha iyi gizleyebilecekti. Boynundaki muskanın asılı olduğu ipi uzun bıçağının sapındaki halkaya geçirdi, bıçak göğsünde sallanıyordu, artık iki eli de boştu. Juana'ya dönmedi. Mağaranın girişinde kara bir gölge gibi çömeldi, bir an öylece kaldı, sonra sessizce gitti.

Juana mağaranın girişinde oturup gözetlemeye başladı. Dağdaki deliğinden çevresine bakınan bir baykuşa benziyordu. Sırtında, battaniyenin altında uyuyan Coyotito yüzünü annesi-

nin omzuna yaslamıştı. Juana oğlunun ılık soluğunu boynunda duyuyordu. Durmadan 'Meryem Ana'ya Sesleniş'i ve Hıristiyan olmadan önce okuduğu duaları yineliyor, hem Tanrı'ya, hem de tanrılara bu insan biçiminde, ama insan olmayan kara yaratıklara karşı kendilerini korumaları için yakarıyordu.

Juana dışarı baktığında gece daha az karanlıktı. Doğuda ayın yükseleceği yer giderek aydınlanıyordu. Bakışlarını aşağı çevirince gözcünün yaktığı sigaranın ışığını gördü.

Kino kaya çıkıntısından aşağı usul usul bir kertenkele gibi iniyordu. Boynundaki ipi çevirdi ve uzun bıçağı geriye attı, böylece taşlara çarpıp ses çıkarmasını önledi. El parmakları dağı kavramış, çıplak ayak parmakları ise tutunmak için destek bulmuşlardı; kaymamak için göğsünü bile taşlara yaslamıştı. Çünkü en ufak bir ses, yuvarlanan bir taş, bir ah ediş avcıları uyandırabilir, geceyle ilgisi olmayan bir ses gözcüyü kuşkulandırabilirdi. Neyse ki gece de sessiz değildi; suyun kıyısında yaşayan küçük yeşilbağalar kuşlar gibi cıvıldaşıyorlardı, ağustosböceklerinin çın çın öten sesleri dağ yarığını dolduruyordu. Düşmanın türküsü Kino'nun usundan hiç çıkmıyordu, ama o sırada sesi iyice alçalmıştı, çünkü Aile Türküsü dişi bir puma gibi öfkeyle soluyordu. Aile türküsü canlanmıştı şimdi ve Kino'yu aşağıya, kara düşmanın yanına itiyordu. Ağustosböceklerinin sesi türkünün ezgisini, yeşilbağaların cıvıltıları ise dizelerini oluşturuyordu.

Ve Kino dağın düz yamacında bir gölge gibi sessizce sürünüyordu. Önce çıplak ayaklarından biri on, on beş santimetre aşağı iniyor, ayak parmakları bir taş çıkıntısını kavrıyor, sonra öbür ayak iniyordu. Önce bir elini, sonra öteki oynatıyordu, böylece bütün gövdesi kımıldadığını belli etmeden yer değiştiriyordu. Soluk alıp verdiği duyulmasın diye ağzını açık tutuyordu. Belki gözcü bir ses duyup, ya da bir kımıltı sezip başını çevirse kayaya yapışmış esmer gövdesini görebilirdi. Gözcünün dikkatini çekmemek için çok yavaş devinmek zorundaydı. Bu nedenle aşağı inmesi uzun sürdü. Budur bir palmiyenin ardına gizlendi. Yüreği göğsünden fırlayacakmış gibi atıyordu, elleri ve yüzü ter içindeydi. Çömeldi, yavaş ve uzun uzun soluk alarak kendini yatıştırmaya çalıştı.

Şimdi düşmanla arasında altı metrelik bir uzaklık vardı. Aralarındaki zemini anımsamaya çalıştı. Saldırmak üzere koşarken ayağına takılabilecek taş var mıydı acaba? Uzun süre gergin kaldıklarından bacakları kasılmıştı, açılsınlar diye biraz ovuşturdu. Sonra kaygıyla doğuya baktı, birkaç saniye sonra ay doğacaktı. Ay doğmadan saldırması gerekiyordu. Gözcüyü az çok görebiliyor, ama avcıları hiç göremiyordu. Gözcüye saldırmalıydı, hemen saldırmalıydı, hiç duraksamadan. Yavaşça muskanın ipini çekerek bıçağı göğsüne aldı ve sapındaki halkaya bağlı ipi çözdü.

Ne var ki çok geç kalmıştı, çömeldiği yerden kalktığında gümüş ayın kenarı doğudakí

çevrenden gözükmüştü, Kino yeniden palmiyenin ardına çöktü.

Yaşlı ay o gece pürüzlüydü, ancak dağ yarığına düşen ışığı güçlüydü. Ortalık aydınlanmıştı, Kino artık gözcüyü görebiliyordu, gölün kıyısında, küçük kumsalda oturuyordu. Gözcü bakışlarını bir süre aya dikti, sonra bir sigara daha yaktı, kibritin ışığı karanlık yüzünü bir an aydınlattı. Kino artık beklememeliydi, gözcü başını çevirir çevirmez saldırmalıydı. Bacakları fırlamaya hazırdı, tıpkı yay gibi.

Ve o sırada yukardan bir mırıltı, bir ağlama sesi duyuldu. Gözcü dinlemek için başını çevirdi, sonra ayağa kalktı. Yerde kıvrılmış uyuyanlardan biri de uyandı ve yavaşça sordu, «Ne sesiydi o?»

«Bilmiyorum,» dedi gözcü. «İnsan sesine benziyordu, çocuk ağlaması gibi.»

«Kimi hayvan sesleri insan sesine çok benzer,» dedi yeni uyanmış avcı. «Bir çakal yavrusunun tıpkı çocuk gibi ağladığını duymuştum bir kez.»

Kino'nun alnından aşağı süzülen ter damlacıkları gözüne kaçtı ve yaktı. Ağlama sesi yine duyuldu. Gözcü bu kez dağın yamacındaki karanlık mağaraya dikti bakışlarını.

«Belki de çakaldır,» dedi ve çıkan tıkırtıdan Kino gözcünün tüfeğini yerden aldığını anladı.

«Eğer çakalsa şimdi keser sesini,» dedi gözcü ve tüfeğini mağaraya doğrulttu.

Silah patladığında Kino yerinden fırlamış yarı yolu aşmıştı. Namluda yanıp sönen ışık göz-

lerinin önünde yeniden bir resim çizmişti. Uzun bıçağı oyarcasına sapladı adama, önce boynuna, sonra göğsüne, Kino korkunç bir makine gibi işliyordu artık. Tüfeği yakalayınca bıçağı bıraktı. Bir makine kadar güçlü ve hızlı çalışıyordu. Aynı hızla geri döndü, oturan adamın başına vurdu. Üçüncü adam yengeç gibi kaçmaya başladı, göle girdi, sonra çılgın gibi yukarı tırmandı. Suyun aşağı aktığı kayaya tırmanıyordu. Elleri, ayakları yabanıl sarmaşıklara dolaşmıştı. Yukarı çıkmaya çalışırken bir yandan da ağlayıp sızlanıyor, ağzından çıkan sözcükler anlaşılmıyordu. Ne var ki adamın acınacak hali Kino'yu hiç mi hiç etkilemiyordu, çelik gibi soğuktu, yüreği katılaşmıştı. Tüfeği kaldırdı, nişan aldı ve ateşledi. Düşmanın göle yuvarlandığını gördü ve suya yaklaştı. Ay ışığında adamın korkuyla yuvalarından fırlayan gözlerini görebiliyordu ve Kino bu kez tam gözlerinin ortasına nişan aldı ve ateşledi.

Bir süre kararsızca durdu. Yanlış bir şey vardı. Kimi sesler beynine ulaşmaya çalışıyordu. Kurbağalar ve ağustosböcekleri susmuştu. Sonra beyni üzerinde yoğunlaştığı düşünceden arındı, sesi tanımıştı -kayalık dağın yamacındaki küçük mağaradan acı iniltiler geliyor, isterik ağlama sesi giderek yükseliyordu, bunlar ölümü haberleyen seslerdi.

La Paz'da yaşayan herkes bu ailenin geri dönerken ne halde olduğunu bilir. Onların dö-

nüşünü görenlerden kimileri belki de hâlâ yaşıyorlardır. Babalarından, büyükbabalarından duyanlar ise hiç unutmaz, ailenin öyküsünü kuşaktan kuşağa aktarırlar, çünkü olayı kendi başlarından geçmiş sayarlar.

Çocuklar her yana koşup Kino ile Juana'nın geri döndüğünü kasabalılara duyurduklarında akşam olmak üzereydi. Herkes onları görmek için sokaklara döküldü. Güneş batıdaki dağların ardına inmeye hazırlanıyor, yerde upuzun gölgeler oluşturuyordu. Belki de bu nedenle Kino ile Juana'nın dönüşü kasabalıları bu denli çok etkilemişti.

Toprak yoldan geçerek kasabaya vardılar. Hep olduğu gibi Kino önde, Juana arkada yürümüyorlardı, bu kez yan yanaydılar. Güneş arkalarında olduğundan uzun gölgeleri önlerinde ilerliyordu, karanlık birer kule taşır gibiydiler. Kino'nun omzunda bir tüfek asılıydı. Juana'nın atkısı sırtında torba gibi sallanıyordu. İçinde yumuşak, küçük, ama ağır bir şey olduğu anlaşılıyordu. Atkının üzerinde yer yer kurumuş kan izleri vardı ve Juana yürüdükçe torba bir yandan öbür yana sallanıyordu. Yorgundu, yüzünde çizgiler belirmişti. İri gözleri baktıkları yeri görmüyor gibiydiler. Uzaklardaydı, gökyüzü denli, cennet denli uzaklara gitmişti sanki. Kino'nun dudakları incelmiş, dişleri kenetlenmişti. Halk yüzünün korku saldığını, hızı giderek artan bir fırtınayı andırdığını, ikisinin de insanlara özgü duygulardan uzaklaşmış olduklarını söyler. Çok acı çekmiş, sonunda değişmiş, tanın-

mayacak hale gelmişlerdi. İnsan ancak büyüyle bu denli çok değişebilirdi. Ve onları görmek için sokağa fırlayan insanlar yavaşça geri çekiliyor, hiç konuşmadan geçmeleri için yol veriyorlardı.

Kino ile Juana kasabanın yollarından geçerken ne sağa sola, ne de aşağı yukarı bakıyorlardı. Gözlerini tam karşıya dikmişlerdi. Adım atarken bacakları sarsılıyordu, tıpkı tahta bebekler gibi. Kasabadaki badanalı, taş yapıların arasından geçerken uşaklar pencerelerden, kimileri de kapı aralıklarından onları gözetliyorlardı. Anneler çocuklarının yüzlerini etekleriyle örterek bakmalarını engelliyorlardı.

Kino ile Juana yan yana yürüyüşlerini hiç değiştirmeden geçtiler bu binaların arasından ve çalıdan yapılma evlere vardılar. Komşuları da geri çekilerek onlara yol verdiler. Juan Tomás selamlamak için elini kaldırdı, ama eli havada kaldı, tek sözcük çıkmadı ağzından.

Aile Türküsü Kino'nun kulaklarında öfkeyle çınlıyordu, savaş türküsüne dönüşmüştü. Evlerinin yanıp kül olduğu yere başlarını çevirip bakmadılar bile. Kumsalı dolduran çalıların arasından geçip suya doğru ilerlediler. Kino nun delinmiş kanosuna da bakmadılar.

Suya ulaşınca durdular ve bir süre Körfez'e baktılar. Sonra Kino tüfeği yere bıraktı, gömleğinin cebinde gizlediği iri inciyi eline aldı, uzun uzun baktı; boz renkliydi, yüzeyinde de pürüzler vardı. Kötülük amaçlayan yüzler Kino'nun gözlerine bakıyorlardı. Şimdi göle düşen

adamın korku dolu gözlerini görüyordu incinin yüzeyinde. Ve işte Coyotito, küçük mağarada kanlar içinde uzanmıştı, başından vurulmuştu. İnci çok çirkindi, rengi kararmıştı, kötü huylu bir ur gibiydi. Kino inci türküsünü duydu, ama aynı ezgi bu kez bozuk çıkıyordu. Kino'nun eli titriyordu, yavaşça dönüp inciyi Juana'ya uzattı. Juana yükünü hâlâ taşıyordu omzunda. Bir an kocasının elindeki inciye baktı, sonra bakışlarını Kino'nun gözlerine çevirdi ve usulca, «Yo, sen...» dedi.

Ve Kino kolunu kaldırıp var gücüyle fırlattı inciyi. Kino ile Juana batan güneş ışınlarıyla parıldayan inciyi izlediler. Uzakta suya düşüşünü gördüler ve yan yana durup battığı yere uzun süre baktılar.

İnci duru, yeşil suya dalıp dibi doğru yol aldı. Dalgalanan yosunlar onu çağırıyorlardı. Yüzeyi pürüzsüz ve yeşildi. Kumun üzerine, eğrelti otlarına benzeyen bitkilerin arasına düştü. Yukarda suyun yüzeyi yeşil renkli bir aynayı andırıyordu. Ve inci denizin dibinde uzanmıştı. Bir yengeç seğirtti ve bir kum bulutu yükseldi. Kum yeniden dibe çökerken inci de yitti.

Ve inci türküsü bir fısıltıya dönüştü, sonra da yitip gitti.

YAYINLARI

STEINBECK
İNCİ

İnci, Steinbeck'in tüm dünyada en çok okunmuş ve sayısız kez yeni baskıları yapılmış en ünlü romanlarından biridir. Büyük ve çok değerli bir incinin çevresinde gelişen olaylar zinciri soluk kesici bir anlatımla destansı boyutlara ulaşır. Açgözlülüğün, doymak bilmez kâr hırsının insanı nerelere dek sürükleyebileceği belki de hiçbir romanda böylesine yalın, böylesine sarsıcı bir gerçekçilikle vurgulanmamıştır. En azından **Fareler ve İnsanlar, Bitmeyen Kavga** ve **Gazap Üzümleri** kadar seveceğiniz. ve beğeniyle okuyacağınız çarpıcı bir roman...

150 Lira